

- ⊕ **Fires:** La Fira de Santa Llúcia a Barcelona
- ⊕ **Exposicions:** Kitsch feminista al MuVIM
- ⊕ **Música:** Concert Folk per la Llibertat

ENTREVISTA CLARA PONSATÍ:

**‘SI NO SOM
CAPAÇOS
DE PLANTAR
CARA, ENS
ASSIMILARAN’**

ENTREVISTA MARIA CONCA GUARDONADA AMB EL PREMI MIQUELET D'HONOR

**‘Com deia Fuster: o ens recobrem
en la nostra unitat o serem destruïts
com a poble. I no serem destruïts’**

EDITORIAL VICENT PARTAL La repressió et pot afectar a tu (o com entendre el parèntesi)

La policia espanyola va visitar Ripoll tres vegades per controlar els moviments d'Es-Satti

Quan el primer amor és una història de violència (masclista)

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

LA REPRESSIÓ ET POT AFECTAR A TU (O COM ENTENDRE EL PARENTESI)

Aquests darrers dies han aparegut diverses notícies que tenen en comú el fet de mostrar-nos que la repressió contra el moviment independentista intenta arribar tan a fons com siga possible, abans de la data de les eleccions de desembre.

La repressió uniformada i la no uniformada. Cal que tots en siguem conscients, d'això, i ho posem en el context adequat. Els uns detenen gent per haver escrit un piulet o identifiquen membres del CDR en una simple reunió, els altres continuen la seua campanya d'intimidació pintant dianes, amenaçant escoles o agredint gent a cada concentració que organitzen.

—
Insistesc que cal entendre això com una conseqüència del parèntesi polític on som. El 27 d'octubre, el Parlament de Catalunya va proclamar la República independent i el govern espanyol va anunciar la violació de la constitució espanyola i l'estatut d'autonomia, amb l'excusa de l'aplicació d'un 155 que, en realitat, no els deixa fer res de tot això que han fet. El resultat de les dues votacions, avui, és un parèntesi, aquest estrany parèntesi que vivim. Catalunya ha proclamat una república que no és en actiu i Espanya ha anunciat una repressió que podria tenir data final escrita mentre conté la respiració mirant amb aprensió les urnes que ells mateixos han posat. Recordeu que no és això el que volia Rajoy, qui havia parlat de governar directament el Principat durant sis mesos però que va acabar cedint a la força a les pressions i convocant unes eleccions per al desembre que li són, de fet, més problema que no pas solució.

—
Si el desembre la majoria independentista s'imposa, encara més si creix i tot, i els partits independentistes tornen a governar, Madrid es trobarà amb una situació que li serà molt incòmode. Amb una situació en què és evident que podran continuar exercint la repressió, però amb molta menys facilitat que ara, quan poden fer servir tots els instruments administratius de la Generalitat per portar-la a terme. Per això ara van tan desbocats en la utilització de tots els recursos que tenen a mà.

—
I així, aquests dies hem vist, per exemple, com

els Mossos han accentuat la vigilància sobre el moviment independentista. En això hi ha hagut un canvi ben clar. L'Audiència Nacional espanyola, malgrat haver enviat el sumari al Suprem, continua obsessionada a construir la ficció aquesta segons la qual el país sencer és una 'banda' dedicada a aconseguir la independència. I, ara que ningú no frena això des del poder polític, fa servir la policia de Catalunya per a identificar tants independentistes com puga, amb una atenció especial als integrants del CDR. És molt greu perquè els efectius que fa servir tenen altres tasques prioritàries a fer —continuem en nivell 4 d'alerta. Però a ells els és igual tot això. Si són capaços d'enviar a fer fotocòpies la persona que va dirigir la resposta als atemptats de l'agost!

—
Per tant, i en conseqüència, vigileu, perquè ara, aquestes setmanes, poden perseguir qualsevol de vosaltres en qualsevol moment. I 'vigileu' només vol dir 'vigileu'. La repressió no pot aturar res, ni ha de fer-ho, però al mateix temps cal ser conscients que existeix. La revolució dels somriures s'ha fet en un ambient democràtic on la por pràcticament era absent. Ara, simplement, cal ser conscients que allò que fa un any era normal ara pot ser perseguit. I per això és prudent d'adoptar les mesures mínimes de seguretat que abans semblaven innecessàries, cosa que només significa pensar què fas, sense caure en cap cas en la paranoia paralizadora, que tampoc no serviria de res.

—
I quan la nit electoral sapiguem el resultat electoral, ja en parlarem. Perquè és veritat que Espanya no cessarà en la repressió, és l'únic llenguatge que dominen, però ni serà igual que ara ni ho tindran tan fàcil com ho tenen ara, en aquest parèntesi on som, fruit del fet que ningú no va guanyar del tot l'octubre. Ells tampoc. ■

NI AMB FEINA NO TENS CASA

MERCÈ IBARZ

Cors de cartró amb espelmes i roses a terra. ACN

«Dormir i morir al carrer, tenir ocupació però no llar, les xifres creixen a Barcelona»

Mentre em dispenso a escriure m'arriben les paraules d'Enric Millo dijous a la ràdio dient que el Ministeri d'Hisenda controlarà els comptes catalans fins que no complim la llei. Només faltaria. Un estat de dret, un dret de l'estat. El delegat espanyol vincula l'aixecament de la intervenció econòmica de la Generalitat iniciada el setembre –per evitar l'1 d'octubre que, ves, finalment no es va evitar– al 'compliment de la legalitat' espanyola per part del govern sorgit després de les eleccions del 21-D. Qui avisa no és traïdor.

O sigui que afrontar tantes coses de la vida quotidiana col·lectiva pot anar per llarg. Posem-hi a Barcelona. Sobretot si no tens casa. Encara que tinguis feina: des del 2011 s'ha triplicat el nombre de persones amb algun salari i sense casa. Tampoc no ho tens fàcil si et dediques a atendre'ls. En el darrer any, de novembre a novembre, 57 persones sense casa han mort a la ciutat. Les entitats que ajuden els desemparats urbans els han dedicat aquesta setmana dues accions a la plaça dels Àngels: un memorial dimecres, una flashmob dijous. Llumetes, alertes. Fins quan, no ho sabem.

La plaça, a més del seu nom angèlic, és bon lloc per a recordar aquestes vides distretes del cel i de la terra que moren a la intempèrie. Aquesta plaça del Raval té a una banda un museu i a l'altra una capella, és una plaça dura al mig d'un barri que congrega les contradiccions i les bel·leses de la Barcelona vella, les bondats i les misèries de la Barcelona més nova. Un bon memorial.

Més d'una persona el dia mor a la ciutat per no tenir casa. Moren al carrer, en el millor dels casos a l'hospici

Des del començament de la crisi el 2008 les persones que dormen al carrer han augmentat d'un 56%, que aviat és dit

Més d'una persona el dia mor a la ciutat per no tenir casa. Moren al carrer, en el millor dels casos a l'hospici, en algun pis de l'atenció social o a la presó. Aquest últim any, la persona més gran tenia 84 anys, la més jove 31. De mitjana, uns 59 anys, uns 22 menys que la mitjana de la ciutat.

Dades complementàries: 1.026 persones dormen cada nit als carrers de Barcelona, Badalona i Sant Adrià. Unes 2.000 ho fan en albergs públics o privats. I encara, aquesta altra, que torno a escriure: des del 2011, l'any més fatídic de les retallades, s'ha triplicat el nombre de persones ateses en equipaments de la Xarxa d'Atenció a les Persones Sense Llar que no tenen sostre malgrat tenir feina, ja arriben al 15%. Una dada significativa més: des del començament de la crisi el 2008 les persones que dormen al carrer han augmentat d'un 56%, que aviat és dit.

No s'hi valen elucubracions ni menys encara arrodoniments literaris sobre unes vides que desconec, no, de cap de les maneres. Hi deuen haver tingut estones de llum, de respiració, de companyia. La gent que els ajuda és qui ho sap. En el meu relat importa que els morts sense assistència acompanyen el destarotament dels serveis socials dels últims anys, des de les retallades del 2011 empreses pel govern Mas i, ara, les derivades de la intervenció econòmica del govern central i el present 155. Tot s'explica, però no s'hi val.

Dimecres al vespre un bosc de cors de paper es va alçar amb discreció a la plaça dels Àngels. Acompanyats de quatre músics del Liceu, els noms dels 57 morts van ser llegits un per un. Una espelma i una rosa blanca, un cor de paper per cadascun, una rotllana col·lectiva dels presents. Dijous, un altre bon nombre de persones van participar en una *flashmob* (mobilització ràpida i sobtada) a la mateixa plaça angèlica. En estenedors van penjar roba de paper on hi havia escrits els drets fonamentals a l'habitatge, la intimitat i la seguretat.

Performances més bones, més belles i més justes que tantes de les que acull el museu d'art contemporani que hi ha al davant. ■

CLARA PONSATÍ

‘Si no som capaços de plantar cara, ens assimilaran’

Entrevista a la consellera d'Ensenyament Clara Ponsatí

ANDREU BARNILS

La consellera d'Ensenyament, Clara Ponsatí, ens explica des de Brussel·les que quan va anar-se'n de Barcelona va tenir la sensació que no hi tornaria més. Una sensació dura, que dona la mida de la gravetat de totes les coses que va viure i viu el govern català des del 27 d'octubre. La consellera no esquiva cap dubte, ni tampoc cap resposta. Té visió pròpia per a totes les preguntes que li fem, sense seguir guions previsibles. De la mateixa manera que confirma que ella hauria fet la declaració d'independència immediatament després de l'1-O, ens diu que no entén la idea de Marta Rovira que hi hagi dos governs.

—Vau dir que l'1-O el poble va estar a l'altura, i de manera molt potent, i que en canvi el govern, no tant. El 21-D tornarà a passar? Si el poble us dona majoria en vots i escons, com reaccionareu?

—És una bona pregunta. I aquesta pregunta, de moment, no té resposta. És una mica com el referèndum. Tens la sensació que alguns haurien estat més tranquils si l'1-O hagués anat més malament. I ara, probablement, alguns també tindrien un compromís menys difícil si poguessin fer la viu-viu. Més encara si el 21-D es converteix en un altre referèndum i el guanyem. Crec que hem d'acceptar que el 27 d'octubre vam perdre. O ens vam retirar. Vam fer una batalla l'1-O, i la següent batalla no la vam lliurar. Pel motiu que sigui: perquè no volíem, perquè no podíem. Però suposem ara que el poble de Catalunya ens torna a donar una lliçó. Voten el que han de votar...

—Aleshores el govern sabrà què fer amb la victòria?

—Potser no. Però potser sí: restituir el govern. Restituir la presidència. Les institucions. La idea aquesta de Marta Rovira que hi hagi dos governs no s'entén. Una altra cosa és que arribem a la conclusió que, com que finalment s'han fet eleccions, hi hem participat, han

Una independència pacífica, als poders establerts els fa molta més por que una revolució amb violència

Ser pacifista no vol dir que et sentis responsable de la violència dels altres

estat netes i l'amnistia no arriba, doncs la legitimitat es transmet al següent president. Però no té sentit tenir un govern congelat a Brussel·les, i anar fent la viu-viu a Barcelona havent investit un altre president. No té cap sentit. Ara, és una hipòtesi que no podem descartar.

—Per què?

—Perquè la política catalana és de baixa volada. Hi haurà molta pressió per a recuperar els espais, els xofers, la capacitat institucional que et dona ser a la plaça de Sant Jaume. I, a sobre, estem sota xantatge. I cedint.

—No acabo d'entendre les estratègies de les defenses dels consellers empresonats. Ara potser surten lliures, però, i després? I, de fet, tampoc no és clar que surtin, perquè si ara hem entrat a la dinàmica del xantatge, què més els demanaran per deixar-los anar?

—Quan demostres debilitat, et pressionen fins al fons. Aquest afany tan català de posar-se d'acord, quan davant tens un monstre... L'única cosa que fa el monstre és aixafar-te.

—Diuen que éreu partidària de fer la declaració immediatament després de l'1 d'octubre. Cert?

—Ho vaig dir el vespre de l'1-O, cert.

—Per què era el moment bo?

—Perquè la manifestació del dia 3 no hauria estat a la contra. Hauria estat la de la proclamació de la República. I del control del territori per part de la República. Però va acabar essent una manifestació a la defensiva. Penseu que en cap moment no vam celebrar el resultat del referèndum. Que sí, que ens van atonyinar, però és que vam guanyar! Però ara, vistes les coses en perspectiva, tampoc són tan clares. Vull dir, que si tornéssim a ser al mateix lloc, tornaria a dir les mateixes coses? No ho sé. Però diguem que la repressió es veia a venir.

—Després de l'1-O volíem cridar l'atenció d'Europa. I Europa no ha respost.

—Cal entendre bé els missatges que

envia la comunitat internacional. La política internacional és joc de poder. Un poder que fa servir molta retòrica. Però creure's la retòrica i no veure que sota hi ha el poder? És ser més ingenu que no toca.

—Missatges que rebien i no van entendre?

—'Si us conteniu, no declareu la independència, us ajudarem'. Això ens van dir. Era fals. Fals. Tot aquest afany de mediació que va durar deu dies era tot postís. I ja no us dic els mediadors interns que van sortir com a bolets. Pitjor! On és la gent que volia fer de broker entre Puigdemont i Rajoy ara que mig govern és a la presó i la resta a l'exili? On s'han ficat els rectors de la universitat? Veig la crosta de Barcelona disposada a empassar-s'ho tot. Des de Colau i cap amunt, no planten cara.

—Us agraeixo que no féssiu autoflagel·lació. Crítica sí. Autoflagel·lació, no.

—Mireu, jo no faig autocrítica. Jo faig crítica. Jo vaig aterrar al govern el 14 de juliol. Totes les decisions importants ja s'havien pres i no vaig tenir cap impacte per a reconduir res. Que jo digués que les coses no estaven preparades per enfrontar la realitat de l'1-O va ajudar que altra gent s'hi agafés per donar la seva versió.

—Puigdemont va dir que la reacció de Santi Vila no el sorprenia. A vós tampoc?

—A mi, gens ni mica. Em sorprenia des del primer dia, des del primer dia, què carai feia aquell home al govern.

—El perquè uns a l'exili i uns altres a la presó m'ho han explicat com a decisió personal, i no m'acaba de convèncer.

—Alguns tenien molt clar que política-ment havien d'anar a presó. N'hi havia uns quants que tenien fe en el sistema processal espanyol. I no es creien que passaria això que ha passat. I després, s'ha de tenir en compte la derrota psicològica total. També compta. Hi ha un moment que la gent s'enfonsa. I no poden reaccionar ni concebre res més que deixar-se vèncer. Humanament

s'ha d'entendre que el lleó el troba qui el troba, no qui s'ho mira. Psicològicament és dur. En el moment que van decidir de venir a Brussel·les em vaig dir: tu, Clara, a Barcelona, no hi tornaràs mai més.

—Encara ara ho penseu?

—Ara ja no ho penso. Ara que penso que si a Barcelona domina la por, no hi vull tornar. Vull dir, que una Catalunya independent ens l'hem de treure del cap com a realitat immediata. Però hem d'aturar la repressió. I treure'ns la por. La gent hi és. La República ha estat proclamada i nosaltres som el front republicà. No s'ha fet servir aquest nom, però és el nom que s'ha de fer servir. Front republicà. Guanya o no guanya, el front republicà? No és cosa de mesos, serà més llarg. A Irlanda, entre la rebel·lió de Pasqua i la independència, van passar quatre anys. I una guerra. Aquí volem fer una independència democràtica i pacífica. I una independència pacífica, als poders establerts els fa molta més por que una revolució amb violència.

—Per què?

—Perquè seria un exemple. Si la comunitat internacional acceptés que això és un fet, i s'ha d'acceptar, generaria jurisprudència. Voldria dir que s'ha acabat això de la *real politik* per la força. Vostè no té força, vostè no compta. Jo aquí em faig crítica a mi mateixa: com que som democràtics i pacífics, passarà, dèiem. Doncs de moment, no. Fixeu-vos que ha estat democràtic i pacífic a Escòcia i el Quebec: per decidir que no. Si no és pactat, no pot ser democràtic i pacífic. Això ens deia la història fins ara. I venim nosaltres i diem: encara que no sigui pactat, ho farem democràtic i pacífic. Vaja. Com s'ho empassen, això, l'ONU, la comunitat europea?

—Per tant, potser la tàctica tampoc no és tan dolenta. Potser més lenta, però bona.

—La idea que no volem el xoc violent és una qüestió ètica i de principis. Som gent pacífica. És una qüestió de conviccions. Però ser pacifista no vol dir que et sentis

Clara Ponsatí, Meritxell Serret i Toni Comín, a la manifestació per la llibertat dels presos polítics a Brussel·les. ACN

responsable de la violència dels altres.

—La cosa va més lenta.

—Hem de passar un cicle electoral sense implementar la República. Dir que ho farem ara és un discurs buit. Perquè no la implementaràs mentre tinguis gent a judici al Tribunal Suprem i no recuperis plenament les institucions i la democràcia. I no serà fàcil. Una amnistia requereix un canvi de règim. I a Espanya no hi serà. Pot haver-hi un canvi de govern. Però de règim, no. Sapiguem que és molt sòlida, la coalició espanyola. I té molt suport popular. Ho hem d'entendre i respectar. Si la manera d'expressar el sentiment nacional espanyol és l'*a por ellos*, el rei vestit de militar, la violació dels principis democràtics, el desacomplexament en la manipulació, fer servir retòrica dels principis democràtics però que la salten a la torera, i en són perfectament conscient, vol dir que ja els sembla bé. I els sembla bé perquè és per defensar una cosa més gran: la unitat d'Espanya. És un plantejament de guerra. No podem ser democràtics perquè ens destruiríem. Molt bé. Quan s'enfonsa l'URSS és perquè ciutadans

russos no donen suport al règim comunista. Però els espanyols donen suport a aquest projecte. I molt.

—No hem d'exercir la violència. Tampoc rebre-la?

—La proposta de la resistència pacífica gandhiana no és evitar rebre els cops. És aguantar-los. L'1 d'octubre va posar el to de la nostra rebel·lió.

—Mentre no hi hagi morts a la taula, la UE no es mourà. Dit per Manuel Valls.

—Pot ser que tingui raó. És molt bèstia, però pot ser que tingui raó. Aleshores vol dir que hem de buscar la manera que hi hagi morts? No. Ara, però, ells han provocat la por. Al meu voltant, també. I al voltant del voltant. Per això és tan efectiu l'atac contra el govern. Genera por en una xarxa extensíssima.

—I com la resollem, la por?

—La por només la pot solucionar cadascú. La llibertat, igual. Al final, jo sóc aquí per la meua decisió individual. I les coses que faig són per responsabilitat individual. A més a més, formo part d'un col·lectiu, però les meves exigències

ètiques són individuals. I cadascú ha de vèncer la seva por. El *sotogoverno* de la Generalitat que aguanta el 155 està sota molta pressió. Sóc més gran i he patit més, però hi ha gent més jove, que fa molts anys que està vinculada al govern, que no estava gens entrenada per a una experiència com aquesta. Gens. És una prova que hem de passar. I si no la passem, morirem com a poble. N'estic convençuda. Si no som capaços de plan-
tar cara, ens assimilaran.

—I el 21-D, què vol dir plantar cara?

—Votar i votar, i l'endemà ser capaços de no fer transaccions a canvi de recuperar l'aparença d'autogovern. D'aparença, no en volem.

—Rajoy convoca forçat per Europa. Fins a quin punt li doneu crèdit?

—En dono molt, de crèdit. Crec que Europa es pensa que Rajoy encara pot guanyar les eleccions. Els coneixements mutus són molt dolents, en general. Nosaltres no els coneixem a ells, però ells no ens coneixen a nosaltres. Ni coneixen els espanyols. Al final, el missatge que donen a Rajoy és: entesos, no has volgut fer un referèndum pactat perquè ets espanyol, i més *hidalgo* que ningú, però com a mínim fes com tothom i guanya les eleccions. Però els que li diuen això no saben res de quina és la realitat sobre el terreny. Com que no volen parlar amb nosaltres... Al final, què els ha d'explicar González Pons als alemanys?

—Coses que sabia des d'un punt de vista acadèmic que ara s'han trencat?

—Els esquemes teòrics, no. Aguanten. Perquè la meua disciplina sempre presuposa que els individus són molt racionals i malintencionats. I, efectivament, es va veient que el món va així. Ara, a mi sempre em sorprèn el partidisme del qual som capaços tots plegats. Sempre penso que aquesta vegada ho superarem. I no. Per exemple, en aquestes eleccions, la preocupació hauria de ser tenir la majoria dels vots per al front republicà. Però hi haurà clarament una gran competència entre ERC i JuntsxCat

per qui queda primer. La competència interna no afavoreix gens l'objectiu de fer la majoria de vots. Els qui es pensin que aquesta competència entre ERC i JuntsxCat no perjudica el front republicà estan molt equivocats. Molt.

—Us esperàveu la tolerància europea amb la presó del govern? Han reaccionat prou?

—De moment, no. Els costa de processar. I, de moment, fan veure que no ho veuen. És cert, però, que amb les opinions públiques no havíem tingut mai el coneixement que tenim ara. Però, al mateix temps que avances per l'opinió pública, els poders establerts no fan broma. No en fan. Perquè si Espanya s'ensorra, els pot portar a la ruïna. És Grècia multiplicat per quatre.

—Doncs jo vaig veure el món més disposat a la nostra llibertat que nosaltres mateixos. D'Eslovènia a Finlàndia passant, mireu que us dic, pels EUA. Ho tenien més clar que nosaltres.

—Necessitem renovar els lideratges. I les eleccions no ens hi ajuden. Crec que hi ha més qualitat, intel·ligència i cosmopolitisme fora de la classe política i periodística que no pas dins. I ara faig una mica de propaganda: a la llista de Puigdemont ja es veu, també, el perfil d'aquests professionals més preparats. Comença a haver-hi símptomes de renovació. Però sí que penso que estem febles de lideratges, que no són unipersonals. Hauríem de tenir trenta, quaranta, cinquanta persones que poguessin parlar de tu a tu amb la gent que mana al món. Brussel·les, Washington, Berlín. Sense estat és molt difícil de tenir aquesta mena d'elits. Però sense aquesta mena d'elits és difícil de tenir estat.

—Ben tractada per la justícia belga?

—La justícia impressiona sempre. I els edificis i els espais són iguals de tètrics. La sensació de procés kafkià, amb aquells senyors enfilats allà dalt, i tu a baix, impressiona igual. Passa que aquí tens la sensació que tens un règim de garanties. I mentre resolen el tema, per

La proposta de la resistència pacífica gandhiana no és evitar rebre els cops. És aguantar-los

Europa es pensa que Rajoy encara pot guanyar les eleccions

exemple, jo sóc al carrer. No els passa pel cap tancar-me per presó preventiva. Per favor! La justícia espanyola s'ha convertit en una eina de poder arbitrari. Els nois d'Altsasu, per una baralla de bar, fa un any que són en presó preventiva. Per favor! Són símptomes que a segons qui es pot fer això. I a qui es pot fer? A catalans i a bascs. Si això no és odi o xenofòbia, què coi és?

MARIA CONCA

‘Com deia Fuster: o ens recobrem en la nostra unitat o serem destruïts com a poble. I no serem destruïts’

El 25 de novembre, Maria Conca, mestra, filòloga i activista política, rebrà el premi Miquelet d'Honor. En repassem la trajectòria amb aquesta entrevista.

NÚRIA CADENES

Puges per una escala acabada de restaurar, àmplia, fins a un quart o un cinquè pis i, gairebé a tocar de la claraboia que deixa passar la claror del sol i alimenta una planta d'un verd ufanós, Maria Conca (Beneixama, 1948) obre la porta del seu pis de l'Eixample de València (llarg passadís, llibres pertot, ordenats, l'estudi, papers i un rellotge de paret dels que fan soroll), ofereix una butaca i de seguida és fàcil de sentir-s'hi còmode, d'establir-hi una conversa. La Societat Coral El Micalet atorga anualment un reconeixement 'a aquelles persones i entitats que, per la seua trajectòria cívica o cultural en defensa de la nostra identitat nacional, en siguen mereixedores'. Enguany, juntament amb l'Associació de Juristes Dones d'Alzira (AJUDA), el rep Maria Conca: mestra, filòloga, activista cultural i política (va ser impulsora del PSAN al País Valencià). És tot un referent. I ara, també,

—...Miquelet d'Honor!

—La veritat és que m'ha fet il·lusió, sobretot per allò que té de simbòlic, de patriòtic, perquè vol dir això, miquelet defensor de la terra. I jo estic implicada en aquesta tasca des de fa molts anys. També és veritat que vol dir que et fas gran, més gran, però jo encara tinc molta energia i pense continuar sent fidel al guardó mentre pugui.

—És un reconeixement a una trajectòria. Per on comencem? El compromís polític? La investigació? L'ensenyament? Fem una cronologia?

—Sí, que això sempre facilita les coses. Mira, la primera vinculació que vaig tenir amb el món de l'ensenyament va ser a partir de la Societat Coral El Micalet. L'any 1972 teníem relació amb la llibreria Concret, amb Valerià Miralles i Gabriel Sendra, i ells ens van parlar d'uns premis literaris que començaven al Micalet, els Premis Octubre (després els va continuar l'editorial 3i4). I ens vam apuntar a aquell sopar. I allà vam

Vaig dir a la monja: tinga en compte que ara em diu que no ho puc ensenyar, però un dia a vostè l'obligaran a ensenyar català. I em va respondre: quan m'hi obliguen, ho faré. I efectivament

El primer que vaig escriure en català van ser cartes d'amor

conèixer Manuel Tarín i Carme Ruiz, que organitzaven el concurs infantil Joanot Martorell, per a tots els xiquets dels Països Catalans. Em van demanar de formar part del jurat i vaig tenir ocasió de llegir uns treballs molt bonics. Evidentment, hi havia manca de coneixements ortogràfics, perquè en aquell temps encara maldàvem per introduir el català a l'escola, però els xiquets manifestaven un coneixement molt bonic de la llengua. També hi vaig conèixer més mestres vinculats al moviment pedagògic, i tot va passar una mica aquella nit.

—De seguida us vau vincular al moviment de renovació pedagògica.

—I vam començar les escoles d'estiu. La primera la vam intentar fer l'any 1975, i ens la van prohibir. Però després, el 1976, el 1977, el 1978... sí que les vam fer. Totes aquelles primeres escoles van ser un esclat de llibertat impressionant. L'any 1976 hi vam tenir al voltant d'un miler de mestres apuntats, que havien de pagar matrícula, que després no tenien ni certificat d'assistència ni res, venien perquè volien aprendre les tècniques pedagògiques i introduir el català a l'escola. Va ser l'embrió, allò. Després les escoles d'estiu van continuar, evidentment, i el moviment pedagògic va anar creixent, creixent i, bé, avui veiem com ha evolucionat, amb els mestres d'Escola Valenciana. En aquells anys ho fèiem tot col·lectiu i apreníem els uns dels altres, això és...

—...molt Freinet.

—Sí. És una constant molt bonica en el moviment Freinet. I vam escriure aquell llibre, *Escola i llengua al País Valencià*, en què fèiem un repàs històric de la trajectòria de l'ensenyament del català i explicàvem les nostres experiències. La meua, per exemple, era una mica trista, perquè treballava en una escola de monges, a València, i havia d'aprofitar el temps lliure que ens donaven per a ensenyar cançons a les xiquetes. Fins que va venir la directora, la *madre superiora*,

a dir-me que no, que *'eso no lo podía enseñar'*.

—Eso.

—Eso. I jo li vaig dir: 'mire, vostè tinga en compte que ara em diu que no ho puc ensenyar, però un dia a vostè l'obligaran a ensenyar el català'. I ella em va respondre: 'bé, doncs quan m'hi obliguen ho faré. I efectivament. Quan va venir la llei d'ús i ensenyament del valencià, totes les meues companyes es van haver de reciclar. De fet, algunes ja tenien una actitud molt bona, i alguna de les monges també. I després, quan me les trobava, m'ho comentaven: estaven totes contentes perquè aprenien valencià i es preparaven per ensenyar-lo. Aquestes coses que passen.

—I vàreu fer una barreja entre recomençar i mantenir un lligam amb els precedents.

—Exacte. Nosaltres enllacem amb Carles Salvador, amb Soler i Godes, que havien introduït el català. Carles Salvador havia fet la gramàtica, i era un mestre convençut, i Soler i Godes també, i havia introduït a les seues classes les tècniques Freinet. I, per tant, enllacem amb aquell moviment de mestres que, encara que no havia estat extens, havia tingut la seua importància durant la República. I ens en considerem els continuadors, sí. En un desert que era molt trist. Quan jo vaig començar Magisteri, l'any 1968, els xics i les xiques estàvem separats, estudiàvem *formación del espíritu nacional*, ens feien fer costura, i les assignatures, així com te les ensenyaven, et queien de les mans. Sí que hi havia alguns professors bons, com ara Raquel Payà, una pedagoga molt més liberal, però jo no vaig tenir la sort de tenir-la: a mi em van tocar uns professors terribles.

—Sou de Beneixama. Parlàveu català però no l'escriviu. Com va ser passar al paper?

—En arribar a València ja l'escrivia perquè... Josep Guia i jo vam començar de molt joves a estimar-nos, jo tenia catorze anys i ell, quinze. I ell se'n va

anar a València i es va conscienciar més i em va dir: 'per què no ens escrivim com parlem, en valencià?' I jo pensava: 'bé, però farem moltes faltes d'ortografia!' I les primeres cartes, perquè les guarde totes...

—El primer que va escriure en català van ser cartes d'amor!

—[Riu] Sí! Cartes d'amor. I, a més, també fèiem un diari cadascun que després ens intercanviàvem. I està tot escrit en català, però així com parlàvem. Josep feia els cursos a València, i, aleshores, jo, per correspondència, em vaig apuntar a Lo Rat Penat. Guarde els exercicis corregits amb la lletra d'Enric Valor. I em posava molt bona nota! I després vaig llegir molt, vaig fer reciclatge i de tot. No en saps mai prou.

—A més de l'aprenentatge, hi va haver de seguida la consciència d'estendre l'ús social de la llengua.

—Vam fer moltes xerrades pertot, presentant el llibre *Escola i llengua al País Valencià*. Anàvem convencent pares i mestres. Era tan natural que s'acceptava molt bé. En aquell moment encara no hi havia anticatalanisme, els franquistes encara no s'havien posat les piles.

—Teníeu consciència de posar les bases de les coses que després havien de ser?

—Clar, perquè això també formava part del moviment polític: sabíem que era molt important que la llengua s'usés a l'escola i en tots els àmbits. I per això intentàvem utilitzar-la sempre. Vaig treballar molt, durant aquells anys, en l'Associació de Veïns de Russafa, i recorde una assemblea d'associacions de veïns general: quan vaig intervenir en català es va armar un aldarull de por. I això que era un àmbit progressista i antifranquista. Però vaig dir que pensava continuar perquè tenia el dret d'expressar-me, i perquè, si no, la nostra llengua sempre quedaria relegada, i que si algú no m'entenia, després jo li'n faria un resum. I clar, apel·lant a la consciència d'esquerres (en aquell moment tothom es considerava d'esquerres), això va

Maria Conca rebrà el premi Miquel·let d'Honor. A.J.V.

començar a funcionar. Va funcionar en la universitat, i en totes les assemblees en què teníem presència. Ens vam esforçar molt perquè la llengua fóra també la llengua de la política. I crec que també ho vam aconseguir.

—Quan va començar la militància política?

—Teníem consciència d'esquerres i nacionalista, valencianista. La catalanitat la vam anar reelaborant a partir de Fuster, fins que vam tenir clar que els valencians haviem d'anar junts amb la resta de països catalans, i que era important que les organitzacions no foren regionals sinó de tot l'àmbit nacional. Però fins que no vam arribar a aquesta conclusió, ací hi havia un grup que es deia Nova Germania, l'any 1972, on havia

anat a parar gent que havia estat en el Partit Socialista Valencià, com ara Paco Candela. També hi havia Tàrrega, Valerià Miralles i més. Però aquest grup, que era un dels que organitzava el PCE (m-l), no tenia res de valencianista tret dels seus membres: hi havia un comissari polític que no ens deixava avançar en els projectes que volíem organitzar. I va arribar un moment que vam veure que allò no anava enlloc, que necessitàvem organitzar-nos en un partit d'alliberament nacional i de Països Catalans.

—I què va fer?

—Jo me'n vaig anar a Prada l'any 1973, amb més gent, per veure què passava i si hi havia algun partit que tinguera aquestes mateixes característiques. Vaig anar als actes de tots els partits, i l'únic

L'ofici de mestre és el més bonic del món, el més lliure

La llengua sempre es refà, sempre es transmet

que vaig veure que s'assemblava a allò que cercàvem va ser el Partit Socialista d'Alliberament Nacional, el PSAN. Després de la presentació, que em va entusiasmar, vaig connectar amb Anna Piguillem, que també era mestra, i amb Jordi Altarriba. I després, l'abril del 1974, ells van venir a València. Vam organitzar una trobada amb gent com nosaltres, interessada, entre els quals hi havia Paco Candela, Blasco, mestres com ara Enric Alcoriza o Adela Costa... Ens vam reunir al Vedat de Torrent i vam constituir la primera cèl·lula del PSAN. I ja vam endegar tota l'activitat política. Les primera cosa que vam fer va ser penjar estelades: en el riu, en les mobilitzacions del Saler per al poble... O aquelles pancartes tan boniques, al Miquelet, que deien 'Independència i socialisme'. Ho preparàvem molt, i ens multiplicàvem molt, tots: va ser una època de moltíssima activitat política.

—No heu deixat mai l'activisme polític.

—Sempre he estat activa. Però no he estat dels membres dirigits del partit. Preferia estar darrere, fent activitats menys vistoses, si vols, però efectives. Per al meu caràcter és millor aquest tipus de treball. Després, també ho he hagut de compaginar amb els dos fills. I els estudis: hi va haver un moment que vaig haver de triar entre fer oposicions o continuar en la facultat. Com que sempre m'ha esperonat molt la idea d'aprofundir en el coneixement de la llengua catalana, la literatura, saber-ne més, parlar amb coneixement de causa, doncs em va venir molt bé de continuar estudiant en la facultat. Compaginar-ho tot no va ser fàcil. I vaig abaixar el ritme. Però com que van ser uns anys de molta repressió per a l'independentisme, també hi havies de ser. A totes. I hi vaig ser. Si no en primera fila, en segona.

—Heu comentat que de seguida us vau plantejar la necessitat de superar l'àmbit regional. Penseu que ara vivim una certa regressió, en aquesta consciència?

—Sí que fa una mica aquesta sensació, però crec que tota la catalanitat que

hem viscut durant tots aquests anys, i tot el mestratge de Fuster, del PSAN, de moltes altres entitats que sempre s'han manifestat com a catalanistes, no ha desaparegut. Està, si vols, més latent. I crec que passa igual al Principat: clar que tots estan molt capficats a aconseguir la independència, encara que siga d'aquell tros de territori, i que sembla que no es recorden tant de la resta dels Països Catalans, però crec que això és circumstancial. I hi ha un fet important, que sempre ha passat i tornarà a passar: allò que passa al Principat de Catalunya s'encomana al País Valencià. I ara allà s'ha arribat molt lluny, tant que gairebé no ens ho acabàvem de creure. De fet, s'ha declarat la República Catalana, la independència. Encara que hi haja hagut tanta repressió i haja quedat una mica latent, això no té tornada enrere: més de dos milions de persones convençudes que necessitem la independència no les aturaran. Això s'aturarà, potser, de moment, però a la llarga serà una realitat. I tot allò que passa allà s'encomana i s'encomanarà ací. Per tant, en les Illes Balears i en el País Valencià hi tornarà a haver aquesta efervescència catalanista. I és una necessitat. Perquè, com deia Fuster: o ens recobrem en la nostra unitat o serem destruïts com a poble. I no serem destruïts.

—Al llibre *Nosaltres, les fusterianes*, comenteu que Joan Fuster us és una fita en la presa de consciència nacional.

—Sí, sí. La descoberta de la nostra vinculació a la catalanitat va ser fonamental. I el desencadenant va ser el llibre *Nosaltres, els valencians*. Si no haguera estat per una lectura tan potent jo no sé si ens hauríem atrevit a pensar que érem catalans. I aquestes lectures, i també el contacte amb molta més gent de València, ens van fer reflexionar. Recorde la tornada amb cotxe cap a Beneixama, amb Josep; veníem d'una trobada clandestina de Nova Germania, amb totes les discussions amb el comissari polític, i ens dèiem: 'a veure, si tenim una llengua, si tenim una cultura, que és la catalana, necessitem una nació que

hi done aixopluc; la tenim; per tant, hem de lluitar per aquesta nació completa.' Sí. Per a mi, Fuster va ser fonamental. Tot i que sempre el vaig veure com una persona una mica inaccessible. Ell era pròxim en les converses, però el veia tan savi que no m'atrevia a interpel·lar-lo o a intervenir. Quan hi ha molta gent, em costa de barallar-me per demanar la paraula. Va amb el caràcter, això. Bé, i quan després vam fer el PSAN ell hi va estar molt d'acord, i ens va acollir i ens va donar consells.

—Heu continuat estudiant sempre.

—El motor va ser l'estima per la llengua. I la necessitat de saber-ne més. Quan vaig deixar l'escola de monges vaig entrar a fer classes de català, que en aquell moment era una cosa voluntària, a l'escola Edetània. Jo ja havia fet cursets, i Sanchis Guarnier em va fer un certificat dient que estava preparada per a fer aquelles classes.

—També el guardeu?

—Sí [riu], és clar. I hi vaig estar molt bé: era el moment de trencament democràtic, i vam agitar prou les aules (de fet, entre els estudiants hi havia Vincent Partal), i organitzàvem el 25 d'Abril, el 9 d'Octubre... Van ser uns anys bonics. Però necessitava llicenciar-me per poder continuar: s'hi podia entrar essent mestra, però després l'escola va passar a ser tutelada per la universitat i necessitàvem ser llicenciats. I em vaig matricular. Va ser una bona època, la tornada a la facultat. Ara aprenia des del coneixement. I hi vaig fer molt bons companys. Era gent una mica més jove. Després ja em vaig dedicar a fer classes en la facultat. Crec que he tingut molta sort. Perquè pense que l'ofici de mestre és el més bonic del món, el més lliure. Encara que hi haja dificultats.

—I la recerca?

—I la recerca, igual.

—Us heu centrat en la paremiologia. Vist des de fora, la paremiologia no sembla res que alci passions. En canvi,

en parleu apassionadament.

—Clar, perquè els proverbis, els refranys, són el moll i l'os de la llengua. En pots rastrejar la història. 'Qui molt abraça poc estreny', per exemple. Jo he sentit lingüistes fent 'Com diuen els castellans, *quien mucho abarca poco aprieta*', oblidant que nosaltres també tenim aquest proverbi des del segle XIV. El tenen a moltes llengües, però la primera vegada que apareix en una llengua romànica és en català.

—Pot passar que, en sentir 'qui molt abraça poc estreny' pensem que és una traducció del proverbi castellà.

—[Somriu] Però és justament a l'inrevés. Ells han traduït molt. Tenen el Gonzalo Correas, per exemple, un gran paremiòleg que va traduir molts proverbis del català. Molts dels que l'humanista Hernan Nuñez, que va recollir proverbis de diverses llengües, ja cita com a catalans, Correas els traduïa i els feia passar per castellans. I així ells presumeixen de tenir '*el acervo más grande de refranes de todas las lenguas*'. I no és veritat. En fi. És important que coneguem els nostres proverbis i les nostres locucions perquè la llengua es realitza en totes les seues dimensions.

—Parleu des del coneixement, i no sembleu gens pessimista.

—Encara que hi ha moments pitjors i millors en la història, la llengua sempre es refà, sempre es transmet. És clar que hi ha hagut llengües que han desaparegut, però la nostra ha manifestat molta constància, i no només al Principat de Catalunya sinó també a les Illes Balears i al País Valencià, i a la Catalunya Nord, malgrat que allí l'han absorbida molt més. Mira, la Universitat de València sempre ha estat la universitat dels Països Catalans en què s'han matriculat més estudiants de Filologia Catalana. I això no hauria de canviar. I ara, amb les noves tecnologies, també tenim una altra eina per a transmetre-la. La xarxa en va plena, de català! Encara tenim molt de recorregut, sí. Lingüístic, cultural i polític.

Quan hi ha molta gent, em costa de barallar-me per demanar la paraula

La xarxa en va plena, de català! Encara tenim molt de recorregut, sí. Lingüístic, cultural i polític

La policia espanyola va visitar Ripoll tres vegades per controlar els moviments d'Es-Satti

Atemptats El cervell dels atemptats de Barcelona i Cambrils fou controlat per la policia i els serveis secrets durant una dècada fins pocs mesos abans del 17-A

JOSEP CASULLERAS

Pocs mesos abans dels atemptats de Barcelona i de Cambrils, la policia espanyola va controlar els moviments d'Abdelbaki es-Satti, l'ex-imam de Ripoll considerat el cervell del grup que va cometre els atacs. Segons que ha pogut confirmar VilaWeb amb fonts de la comunitat islàmica de Ripoll, agents de la policia van anar-hi tres vegades, dues de les quals per demanar sobre possibles canvis a la junta de la comunitat on Es-Satti exercia d'imam i una altra, pocs mesos abans del 17-A, preguntant qui hi havia d'imam.

Ara fa una setmana, quan just es complien tres mesos dels atemptats, el CNI va filtrar a diversos mitjans espanyols que l'imam de Ripoll era un confident seu, i que s'hi va posar en contacte durant el temps en què Es-Satti va ser a la presó de Castelló de la Plana, entre el 2010 i el 2014, condemnat per tràfic de drogues. I va ser durant aquests anys que, segons El País, va establir contacte amb un dels

Abdelbaki es-Satti. Al fons, un cotxe malmès per l'ona expansiva de la deflagració a la casa d'Alcanar on Satti va ser trobat mort. vw

Pocs mesos abans dels atemptats, la policia espanyola va controlar els moviments d'Abdelbaki es-Satti

condemnats per l'atemptat de l'11-M a Madrid, Rachid Agllif. L'imam tenia pendent una ordre d'expulsió al Marroc per la condemna de tràfic de droga, però un jutge de Castelló la va revocar al·legant que no constituïa 'cap amenaça real' i perquè 'va demostrar esforços d'integració amb la societat espanyola'. L'advocacia

de l'estat no va recórrer la revocació de l'ordre d'expulsió.

En el moment en què va quedar lliure, Satti era confident dels serveis secrets espanyols, d'acord amb la informació filtrada per part del CNI. Però, amb quines condicions? I per què la policia espanyola no va informar els Mossos d'Esquadra

La policia espanyola va seguir, doncs, el rastre d'Es-Satti durant més d'una dècada, fins a arribar a fer-lo confident

del seu historial delictiu si poc després, el 2015, ja es va instal·lar a Ripoll a exercir d'imam de la comunitat El Fath? I quan parlem d'antecedents delictius, parlem no tan sols de tràfic de droga, sinó dels vincles gihadistes que tenia abans i que eren ben coneguts pels serveis secrets espanyols. És això que s'ha preguntat aquesta mateixa setmana el Síndic de Greuges, Rafael Ribó, que ha exigit explicacions públiques de les autoritats espanyoles. Sobre tot allò que sabien d'Es-Satti i sobre el fet de deixar de banda els Mossos i privar-los de disposar d'informació molt rellevant.

El rastre d'una dècada

Es-Satti ja havia aparegut en el sumari de l'anomenada operació Chacal, en què hi va haver cinc detinguts el gener del 2006 acusats d'haver reclutat mujahidins a Vilanova i la Geltrú per a enviar-los

a l'Irac. Els sindicats de la policia espanyola i la Guàrdia Civil, SUP i AUGC, es van arribar a queixar, una setmana després dels atemptats de Barcelona i Cambrils, que aquesta informació no fos comunicada a les autoritats catalanes, tot i ser una informació de la qual disposava justament el Ministeri d'Interior i, per tant, la policia espanyola.

Però el control d'Es-Satti ve d'abans: uns documents del jutge de l'Audiència espanyola Fernando Grande-Marlaska, publicats pel diari ABC el mes d'agost, revelen que la policia va demanar el 2005 d'intervenir el telèfon d'Es-Satti per presumptes activitats de suport a gihadistes. I el jutge hi va accedir, perquè sospitava que treballava per al-Qaida. Marlaska deia que Es-Satti podia 'actuar com a mitjancer a l'hora de donar suport logístic per a xarxes terroristes'.

La policia judicial espanyola sospitava que Abdelbaki es-Satti tenia vincles amb Ansar al-Islam i el Grup Islàmic Combatent Marroquí, responsable de l'atemptat de l'11-M del 2004, a qui donava suport logístic. Segons els documents que la policia va fer arribar al jutge Marlaska, arran dels atemptats contra la Casa d'Espanya de Casablanca del 2003, que van causar quaranta-cinc morts, es van començar a seguir uns individus com a presumptes responsables dels atacs i que havien arribat a l'estat espanyol procedents de Síria. I, seguint-ne el rastre, van topat amb Es-Satti, que els donava cobertura.

La policia espanyola va seguir, doncs, el rastre d'Es-Satti durant més d'una dècada, fins a arribar a fer-lo confident. I va controlar-ne els moviments quan ja era imam a Ripoll, pocs mesos abans dels atemptats. ■

La voluntat d'influir de les enquestes dels mitjans

L'Aravot En les campanyes electorals, els mitjans de comunicació tenen un paper fonamental i sembla clar que molts mitjans poden intentar influir en l'opinió pública

Comença el període d'enquestes pre-electoral. ACN

d'un 16% dels ciutadans es va activar durant la campanya, és a dir, que finalment va decidir d'anar a votar; un 5% es va desmobilitzar i prop d'una desena part de l'electorat va decidir de modificar el vot.

Un fet similar va succeir l'1-O, quan prop de la meitat dels indecisos va decidir d'anar a votar durant les últimes setmanes, i un terç, el mateix dia de la votació. Encara que pugui semblar que no hi hagi gaire variació, el cas és que una part important de la població es manifesta indecisa sobre el fet de participar en les eleccions, i en cas de fer-ho, a qui votar.

Els mitjans com a actors clau

En les campanyes electorals, els mitjans de comunicació tenen un paper fonamental, ja que són els principals intermediaris entre polítics i votants, i sembla clar que molts mitjans poden intentar influir en l'opinió pública, fins i tot amb la publicació d'enquestes.

Les enquestes no només reflecteixen la realitat, sinó que poden ajudar a transformar-la alterant les expectatives, i per tant, modificant el comportament d'alguns electors. És per això que alguns mitjans poden actuar mostrant unes estimacions esbiaixades.

SEDA HAKOBAYAN I ALEXANDRE SOLANO

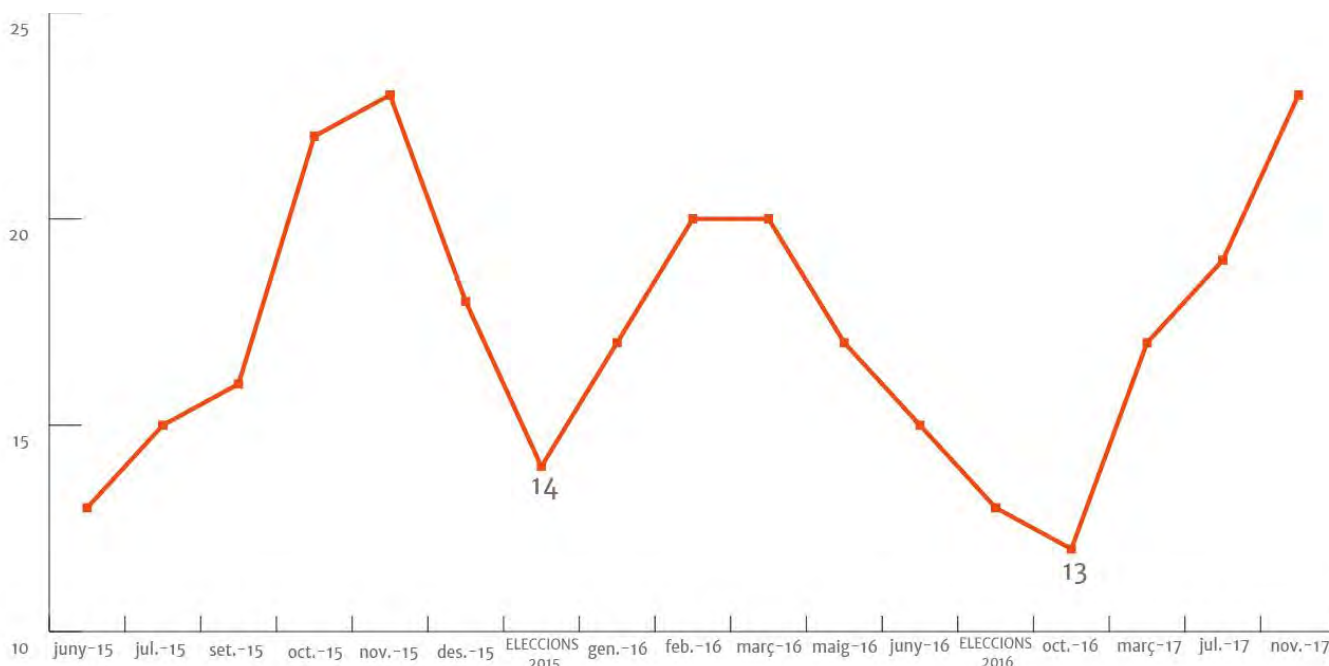
En les darreres eleccions al Parlament de Catalunya, el 27 de setembre del 2015, els partits es van gastar 10,7 milions d'euros en la campanya electoral. La despesa anava dels 414.059€ de la CUP als 3,7 milions de Junts pel Sí, passant pel cas de Ciutadans, que triplicava el pressupost respecte de la campanya an-

terior. En les eleccions espanyoles d'aquell mateix any, només el PP ja es va gastar 12 milions d'euros, i la despesa de totes les formacions va ser de 30,8 milions.

Aquestes xifres demostren que els partits consideren crucials els missatges que es donen durant la campanya electoral, especialment quan les eleccions estan renyides. Un article d'anàlisi política mostrava que, en les eleccions espanyoles del 2011, prop

El 27-S, els partits es van gastar 10,7 milions d'euros en la campanya electoral

Resultats de Ciutadans en les enquestes d'El País i resultats en les eleccions.

Cal remarcar que les enquestes tenen un cost important i, en molts casos, poden no ser rendible. Els mitjans no en publiquen el cost, però una enquesta telefònica a uns 800 ciutadans pot costar uns 10.000€. Amb tot, és un cost molt més baix que el de les enquestes presencials: el preelectoral del CIS de les últimes eleccions espanyoles va costar 350.000 euros, i el sondeig a peu d'urna –que TV3 es va negar a pagar pels múltiples errors– va tenir un cost de 340.000€.

Un dels casos més polèmics va ser en les eleccions al parlament del 2015, quan Público va acusar el CIS –òrgan autònom però que depèn del govern espanyol– d'haver cuinat l'enquesta amb 'una intenció clarament política' amb 'estimacions poc defensables i que contradien les seves pròpies taules'.

Segons aquelles acusacions, el CIS va fer una anàlisi esbiaixada en contra de les

Les enquestes són aproximacions, especialment útils per a mostrar tendències

formacions independentistes, i va reduir el vot en quatre punts, restant tres escons o quatre i donant 100.000 vots menys a la CUP dels que hauria rebut si 'les mateixes dades bàsiques haguessin estat analitzades i interpretades per especialistes neutrals'. Les estimacions de Público es van aproximar més als resultats.

La majoria s'hi aproximen, però...

Les enquestes són aproximacions, especialment útils per a mostrar tendències, però en cap cas no són valors exactes, sinó que hi ha un marge d'error. Cal afegir que és necessari ajustar l'enquesta perquè sigui representativa

de la societat, ja que s'han de corregir l'ocultació o sobre-representació de vot i el perfil dels qui no responen i s'ha de predir què faran els indecisos. Els mecanismes de correcció són necessaris, és l'anomenada cuina de les enquestes.

En hipòtesis estables, amb petites alteracions en els partits, és possible de predir eficaçment els canvis mitjançant l'experiència, que permet de mantenir la metodologia i corregir biaixos estables. El problema sorgeix quan apareixen noves formacions o en els partits minoritaris, on petites diferències poden generar grans canvis en el repartiment d'escons.

Això mateix va passar en les eleccions espanyoles del 2015: una megaenquesta de 177.000 entrevistats, amb un cost de 470.000 euros, va predir un empat entre el PSOE i Podemos, que es presentava per primera vegada al congrés. Finalment, els socialistes van obtenir 90 escons, per

69 dels de Pablo Iglesias. Les diferències van ser petites, ja que va predir el resultat en la majoria de províncies i només es va desviar en un escó en vint casos i en dos escons en una província. Però, a escala agregada, va ser un resultat desastrós.

Una altra hipòtesi de grans canvis que va fer errar les enquestes van ser les eleccions al Parlament de Catalunya del 2012, en què tots els sondatges donaven més de seixanta escons a CiU, que finalment va obtenir-ne cinquanta.

Les enquestes com a creadors de tendència

Els resultats de les enquestes poden influir en l'opinió pública, ja que, tot i que en molts casos recullen tendències, en altres casos poden provar de generar-les. És sabut que mostrar un resultat ajustat pot beneficiar la mobilització, ja que cada vot és crucial; en canvi, si l'enquesta indica que un partit no entraria al par-

Coincideixen totes dues enquestes a deixar sense espai els comuns, que podrien obtenir menys de deu escons

Podrem retre comptes el dia de les eleccions, quan se sabrà si les enquestes l'han encertada

lament, és molt probable que part de l'electorat voti unes altres formacions per evitar que el seu vot 'no es perdi'.

Un exemple clar, vist a posteriori, és el d'Economia Digital (mitjà aliat amb Atresmedia), que un mes abans de les eleccions assegurava que, segons una enquesta, Junts pel Sí només obtindria 4,9 escons i que Unió podria entrar amb 11-13 escons. O l'enquesta era molt dolenta o hi havia un objectiu de desmobilitzar els independentistes, mostrant la majoria com a impossible i mirant d'evitar de fer perdre vots als democristians.

El Periòdic d'Andorra, només dos dies abans de les eleccions, també donava entre 5-6 escons a Unió, quan en realitat era lluny d'obtenir-ne cap. Les enquestes de NC Report (La Razón), una empresa extremadament polèmica i de dubtosa credibilitat, acostuma a situar les expectatives dels independentistes molt per sota de la realitat, sense fer les pertinents correccions.

Un altre efecte recollit és el del 'carro guanyador', en què una part dels electors, principalment els indecisos, decideixen de sumar-se al partit que es veu com a vencedor. Tot i que l'expectativa d'una victòria àmplia pot provocar l'efecte contrari: la desmo-

bilització dels qui ja no veuen necessari el seu vot o no vulguin donar una majoria gaire àmplia al partit en qüestió.

A l'altra banda trobem l'efecte underdog (traduït: 'gos apallissat'): quan la gent vota una candidatura que troba que té unes expectatives massa baixes i que és atacada o menyspreada injustament. A la vegada, unes expectatives molt baixes poden empènyer a l'abstenció, per la seguretat de perdre o considerar el vot inútil.

Un dels més coneguts és l'efecte bola de neu, com va passar amb Macron: la candidatura no para de pujar en intenció de vot i fa que com més va més gent puja al carro. Un intent clar de generar aquest efecte és el de Ciutadans i El País. En les dues últimes eleccions, i fins i tot actualment, coincidint amb el lideratge de Pedro Sánchez al PSOE, trobem que uns mesos abans de cada votació, Ciutadans començava a pujar espectacularment en les enquestes; però com que no hi ha cap revulsiu, a l'hora de la campanya electoral s'han de rebaixar les expectatives.

En les eleccions del 2015, les enquestes van sobrerrepresentar el partit en quatre punts, i només un mes després de les eleccions tornaven a fer créixer el resul-

tat electoral molt per sobre de l'obtingut. La tendència anava acompanyada de desenes d'articles amb titulars com ara: 'Els electors de tots els partits aproven Rivera' (11.10.15), 'Ciutadans pot ser decisiu davant l'empat entre PP i PSOE' (12.10.15), 'Ciutadans es llança a la lluita pel vot rural' (16.10.15), 'PP, Ciutadans i PSOE pugnen per la victòria el 20-D; Podem, a l'alça' (1.11.15) o 'Inquietud al PSOE per la fuga de vots a Ciutadans' (2.11.15).

Les eleccions del 21-D

De cara a les eleccions, hem vist també resultats sorprenents, sense poder saber encara si són tendències reals, tot i que les empreses haurien de ser garants d'aquesta credibilitat.

Les dues darreres enquestes, les primeres que inclouen Junts per Catalunya, mostren un resultat ajustat. En la de l'ABC, els independentistes obtenen entre 66 i 69 escons (la majoria absoluta és 68) i en la d'El Periódico, entre 68 i 71.

La cosa més sorprenent de l'enquesta de l'ABC és el creixement espectacular de les formacions que anomenen constitucionalistes, que augmentarien en 350.000 vots i se situarien a només 8.000 dels independentistes, els quals creixerien en uns pocs milers.

Per tant, seria la participació més alta de la història de Catalunya, que superaria amb escreix el 80% de participació sense comptar el vot exterior, i Ciutadans obtindria entre 29 i 30 escons, a menys de 30.000 vots de ser primera força a tot el país. Un resultat, com a mínim, sorprenent, més encara si tenim en compte que l'enquesta d'El Periódico no recull pas aquest creixement tan espectacular de la formació d'Inés Arrimadas.

En l'enquesta d'El Periódico –titulada 'L'independentisme s'estanca' (si bé mantindria la majoria absoluta)– sorprèn el gran creixement socialista, en nou escons respecte de fa dos anys, justament després del pacte amb Societat Civil Catalana i Units per Avançar, l'actual formació de Duran i Lleida i Espadaler. Si el pacte podia ser discutit, aquest resultat en l'enquesta pot ajudar a silenciar qualsevol crítica.

Sí que coincideixen totes dues enquestes a deixar sense espai els comuns, que podrien obtenir menys de deu escons. Si els efectes són reals o no, no ho sabrem mai. Sí que podrem retre comptes el dia de les eleccions, quan se sabrà si les enquestes l'han encertada o bé es tornarà a posar el focus en els errors. ■

La mà lila és el símbol de la lluita contra la violència masclista. FERRAN EGEA

Quan el primer amor és una història de violència (masclista)

Igualtat El maltractament psicològic entre els joves ha crescut darrerament i és un dels primers esglaons de la violència masclista

CLARA ARDEVOL I LAURA GÁLLEGO

El primer amor és el que es recorda tota la vida. El que marca. El que pot determinar com actuarà una persona en relació amb les seves parelles fins al final dels seus dies. El primer amor, el que lloen les cançons, els films, els poemes... però què passa si el primer amor és una història de violència?

El nombre de denúncies per violència masclista entre menors d'edat ha crescut un 11% respecte de l'any anterior. Denúncies que solen

relacionar-se amb violència física envers les dones. Però aquesta història no comença al cos, no sorgeix essent visible. És una altra mena de dolor: el dolor invisible.

Ella el coneix a ell. Al començament, no li agrada gaire, però com més va més parlen. Ell es desvia per ella i un dia li demana de sortir. Ella accepta. Aquest és un relat fictici, però alhora real. També és la història de la Sara, la Clàudia, la Gemma, la Maria, la Clara i la Carla. Aquestes sis noies van patir violència psicològica, i en alguns casos també física, per part de les seves

Què passa si el primer amor és una història de violència?

parelles durant l'adolescència i la primera joventut. Totes tenien entre 15 i 16 anys quan van començar a sortir amb aquells nois. Com passa en la majoria de casos de violència masclista, les seves històries tenen molts punts en comú. 'Al començament, no m'hi sentia gaire atreta, però volia sentir-m'hi', recorda la Sara. La Maria va començar la relació d'una manera semblant: 'A mi m'agradava un altre noi, però com que ell estava molt per mi, vaig pensar que d'alguna manera havia de donar-li senyals i em vaig sentir obligada a començar amb ell'.

Malgrat que no estaven enamorades, els agradava la relació. Al començament, tot anava bé, fins que van adonar-se que els nois eren gelosos. Qüestionar la manera de vestir o la vida social de les noies és un dels primers passos en l'escala de violència masclista. 'Em deia, mig de broma, que no havia d'anar tan bonica a estudiar perquè agradaria a la resta de nois', explica la Sara. A la Clara li passava igual, si fa no fa: 'No volia que em maquillés. De manera subtil, em deia que era una fresca'.

Però cedien. 'Què més dóna quina roba em posi?' 'No em costa res que es quedi tranquil.' 'És molt protector, i al cap i a la fi, això és l'amor.' Una anècdota es va començar a convertir en regla: la gelosia anava creixent i ells volien controlar totes les coses que elles feien.

'No volia que quedés amb certes persones', recorda la Carla. En el cas de la Sara i la Clàudia, això encara anava més enllà: els nois s'enfadaven tant, cada vegada que sortien de festa, que al final sortien d'amagat. La Sara ho recorda així: 'Li deia que no sortia de festa, però era mentida. Va començar a sospitar i llavors em va obligar a enviar-li una foto cada nit per a saber on era. Em feia diverses fotos diferents en un dia i les guardava per a enviar-les els dies que sortia, però sempre caminava amb molta por de trobar-me'l i que em descobrís.' En el cas de la Maria, el noi pretenia que tot el món girés al seu voltant: 'Volia que ho féssim tot junts, que estiguéssim sempre junts. No podia fer amics perquè quan no era a l'institut era amb ell.'

Flors violetes de paper en record de les dones assassinades per violència masclista. ACN

Sense adonar-se'n, el món d'aquestes noies es van anar reduint al dels respectius xicots

'L'amor és dolor'

La relació no era fàcil, però elles no havien tingut cap relació prèvia i entenien que l'amor comportava sofriment. Les relacions sexuals amb aquests nois també eren les seves primeres aproximacions al sexe. 'Si no ho fem és perquè no m'estimes': era una frase recurrent dels nois.

'Va arribar un punt que ja no em venia de gust tenir relacions sexuals, però sempre ho acabàvem fent perquè ell volia', diu la Maria. En aquesta mena de relacions, la submissió de la dona també s'acostuma a traslladar

a l'àmbit sexual, cosa que implica certa pèrdua de la libido per part de les dones. Així ho explica la Sara: 'El sexe em va deixar d'agradar perquè m'obligava a fer coses que no volia i moltes vegades em feia mal.' 'Una nit, es va despertar mentre jo dormia i em va començar a tocar. Jo vaig fer veure que continuava dormint, però allò m'ha quedat marcat i ara em costa molt dormir amb altres nois', afegeix la Maria.

Sense adonar-se'n, el món d'aquestes noies es van anar reduint al dels respectius xicots. Ja no sortien amb les amigues, i com més anava més s'allunyaven de la família. La Carla, com moltes altres víctimes, no recorda gaire bé aquest període de la seva vida. Descriu la sensació que tenia aleshores com la d'estar 'permanentment beguda', però sí que recorda que se sentia com un titella que es movia com ell volia. 'Em va intentar posar en contra de la meva germana, i fins

i tot es va posar gelós d'un cosí meu. Jo era una noia que sempre feia bromes i amb moltes ganes de viure, però ja no tenia ganes ni de parlar.'

Les discussions eren com més va més habituals, i fins i tot arribaven als insults. Els insults i les humiliacions sobre l'aspecte físic i l'intel·lecte de les víctimes també són força habituals quan la violència psicològica creix. 'Sempre em deia que estava massa grassa, que no tenia prou pit i que si m'estimava per alguna cosa, no era precisament pel físic –diu la Gemma–. Jo em volia tenyir de rossa i allisar-me els cabells, però ell em deia que així estava més lletja o que era de fresca.' A la Clàudia li va passar igual: 'Sempre em tractava de ximpleta, i a sobre em deia que m'havia d'aprimar perquè la roba em quedés bé. Al final vaig deixar de menjar.' La primera vegada que reben insults, les noies saben que no està bé que les insultin, però ho accepten perquè

‘Algunes les superaré, però amb la resta hauré d’aprendre a conviure-hi.’

L’ús de la violència no respondria a un intent de satisfer un desig sexual sinó de satisfer el desig de poder

els nois els demanen perdó o tornen a tractar-les bé. Això és el circuit de la violència, tal com explica Núria Beitia, psicòloga especialitzada en violències masclistes.

La situació es va anar complicant fins que un dia els insults van convertir-se en cops. No tots els casos de violència psicològica acaben amb maltractament físic, però algunes víctimes sí que ho pateixen. És el cas de la Sara, que després d’una agressió va fer creure a tothom que l’havia atropellada una bicicleta: ‘Em va agafar pel braç i em va donar una puntada de peu amb totes les seves forces a la cama. Em vaig desplomar; ni tan sols podia respirar.’ La Clàudia, la Clara i la Gemma també expliquen que van rebre bufetades i empentes alguna vegada. Especialment la Clara, que recorda l’episodi d’un dia que ella volia sortir amb les amigues: ‘Em va insultar, em va dir de tot, va criticar com anava vestida, com anava maquillada, em va prendre el mòbil perquè me l’havia regalat ell i deia que era seu, em va empènyer i em va tirar a terra; aquí vaig

veure que ho havia de deixar.’

Al final d’aquesta mena de relacions, la víctima comença a obrir els ulls i s’adona que ha de sortir-ne. És el principi de la fi, una fi que costa molt que arribi. Elles van intentar deixar els xicots més d’una vegada abans de la ruptura definitiva, però per evitar la ruptura, alguns nois es posaven a plorar, els deien que elles ho eren tot i que canviarien. Fins i tot, a la Clàudia li va dir que si el deixava es ‘mataria’, tot i que després va demanar perdó per haver-ho dit. Finalment, les relacions acaben. Però no és fàcil de superar tot allò que ha comportat aquest vincle.

Les conseqüències

Les conseqüències psicològiques de la violència masclista en la joventut són diverses i van des de la depressió i l’ansietat fins als trastorns alimentaris. ‘Tenia atacs de pànic molt forts i depressió. Vaig perdre deu quilos perquè no podia mirar el menjar sense que em vinguessin nàusees’, recorda la Carla, que va superar-ho, en part, gràcies a l’atenció psicològica. ‘Tinc

seqüeles. Algunes les superaré, però amb la resta hauré d’aprendre a conviure-hi.’

Aquesta experiència, evidentment, marca les relacions posteriors. Mentre que algunes noies estan molt alerta perquè la història no es torni a repetir, d’altres adopten el mateix rol de submissió. ‘Quan començo una relació amb un noi, em continuo sentint culpable quan surto de festa i li parlo pel mòbil perquè vegi que no li sóc infidel’, explica la Clàudia. La Sara també explica que ha continuat adoptant el rol de submissió amb el xicot d’ara, però que ell intenta revertir-ho. La Clara, en canvi, no ha tolerat mai comportaments que li recorden la seva ex-parella.

I la Clara, la Clàudia, la Maria, la Carla, la Sara i la Gemma no són dones submises, insegures, dèbils ni petites. Són dones independents, intel·ligents, fortes, amb pors i amb somnis, amb gustos diferents, amb ideals, amb reivindicacions i amb il·lusions. Dones, persones normals; no són persones de tendència dependent. Com

explica Núria Beitia, entrar en una relació així sorgeix del fet que aquestes dones s’hi lliuren de manera total, perquè les relacions parteixen de l’amor, no de la dependència. Beitia explica que la violència sovint neix per la idealització esbiaixada de l’amor romàntic com a lliurament total, sense filtres. La idea que la felicitat pròpia vindrà donada per l’altre; que l’altre complirà totes les necessitats pròpies. Una idea que porta a la violència si es creu que l’altre no respon lliurant-se prou.

La violència psicològica es basa, també, en la contraposició patriarcal dels rols de gènere, en què l’home és el proveïdor material i la dona la proveïdora d’afecte, amor i sexe. Si l’home considera que la dona no es lliura prou, comença amb les exigències. Per Beitia, el fet que aquests casos de violència creixin entre els joves pot ser causat perquè els nois veuen complicat el seu lloc en el món pel context actual. En aquest sentit, l’ús de la violència no respondria a un intent de satisfer un desig sexual sinó de satisfer el desig de poder. ■

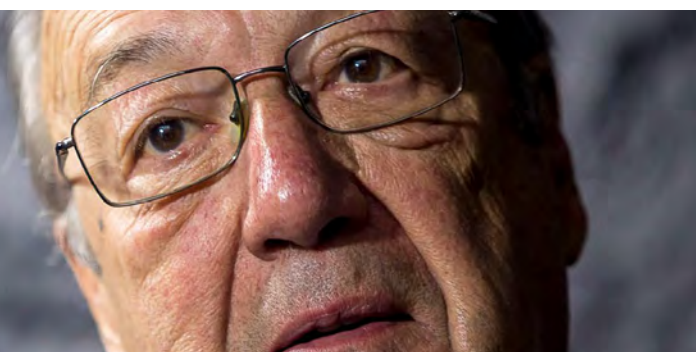
7DIES

{ La selecció de la setmana { 20-24 de novembre

Dimecres 22.
August Gil Matamala:

ALBERT SALAMÉ

Dilluns 20.

La glosa, més jove, viva i
reivindicativa que mai

XEVI VILAREGUT

Dijous 23.

De l'Audiència espanyola al
Tribunal Suprem: i ara què?

ACN

Els Mossos van adoptar mesures extraordinàries per protegir el govern, davant les amenaces de violència de l'estat

Mossos Els GEI van assumir de forma extraordinària la protecció personal del president Puigdemont

La vigilància del president Puigdemont es va doblar, i va incorporar fins i tot franc tiradors. ALBERT SALAMÉ

REDACCIÓ

Diversos polítics independentistes han assegurat que el govern va rebre amenaces directes d'ús de la força per part de l'estat espanyol, amenaces que el van fer desistir de fer efectiva la declaració d'independència aprovada el 27 d'octubre al parlament. El debat sobre si aquestes ame-

naces hi van ser o no té un punt de contrast clar amb el desplegament extraordinari de seguretat que aquells dies van efectuar els Mossos d'Esquadra, un desplegament que es va justificar precisament per la credibilitat de les amenaces rebudes.

Segons que ha pogut confirmar VilaWeb, tant la seguretat del president Puigdemont com la del vice-president Junqueras i la d'alguns

consellers es van intensificar molt. En el cas del president, fins i tot, la seva seguretat es va confiar directament al Grup Especial d'Intervenció, un cos d'elit dins els Mossos que va doblar el nombre d'efectius i va incorporar mesures electròniques i fins i tot franc tiradors. A més, es van canviar totes les rutes i horaris habituals i es va blindar l'entorn del Palau de la Generalitat i la Casa dels Canonges.

El desplegament dels mossos es va justificar precisament per la credibilitat de les amenaces rebudes

El 2013 TV3 va fer aquest reportatge sobre el GEI. CCMA

En el cas del vice-president Junqueras es va doblar la seguretat que tenia assignada i es van reforçar les mesures de control sobre les altres possibles policies, mantenint els anomenats 'miralls', la contravigilància i el control de vehicles. També es van modificar substancialment els horaris i les rutes del vice-president. Les mesures es van aplicar també a alguns consellers amb tasques especialment sensibles, sobretot després de saber-se que la policia espanyola havia desplegat a Barcelona dos escamots d'especialistes dels GEO i també membres del GAR de la Guàrdia Civil, que van ocupar i controlar l'aeroport del Prat.

Incidents amb membres del govern

Al l'hora de justificar aquestes mesures no únicament es van tenir en compte les amenaces rebudes, sinó també un se-

guit d'incidents que havien començat abans de l'estiu. Alguns membres del govern i de la majoria parlamentària han denunciat públicament incidents de què foren objecte, fins i tot a casa seva. La consellera Ponsatí ha explicat que uns papers que havia deixat a un amic li van ser robats de casa. Hi hagué, així mateix, robatoris d'ordinadors i portàtils en les cases d'alguns directors generals; es van assaltar despatxos d'ajuntaments, on van robar ordinadors i material personal, no tan sols dels partits de govern sinó també de la CUP (per exemple, a Tiana); i Marta Rovira va arribar a denunciar en un tens debat parlamentari que els seus fills havien estat seguits.

Tot i que la gran majoria d'aquests incidents encara no s'han aclarit, resten sota investigació i, per tant, no es poden atribuir a ningú en concret.

Els GEI són especialitzats en situacions de violència extrema i s'entrenen també en operacions de rescat i protecció

Tanmateix, tant pel material que es va sostreure com per la coordinació de les accions, el govern va deduir que tenien a veure amb tasques d'informació de la policia espanyola.

Els GEI, l'elit dels Mossos

Els Grups Especials d'Intervenció, que aquells dies es van encarregar de la protecció del president de la Generalitat, van ser fundats l'any 1984. Són un total de quaranta agents, als quals la Generalitat va voler afegir-ne vint-i-quatre més per mitjà d'un concurs que es va anunciar el mes de gener però que finalment no es va dur a terme.

Els GEI són especialitzats en situacions de violència extrema i s'entrenen també en operacions de rescat i protecció de persones. Tenen accés al material més potent de tot el que fan servir els Mossos i disposen d'una flota de vehicles camuflats. ■

Els consellers arriben a l'Audiència espanyola. ACN

De l'Audiència espanyola al Tribunal Suprem: i ara què?

Tribunals Diversos penalistes consultats expliquen l'acumulació de les causes per part del jutge Llarena, obre la porta a l'alliberament dels presos polítics

JOSEP REXACH

La jutgessa de l'Audiència espanyola Carmen Lamela traslladarà tota la causa contra els ex-consellers del govern empresonats i els dirigents d'Òmnium i l'ANC, al Tribunal Suprem espanyol, a petició del jutge Pablo Llarena, que porta el cas contra la presidenta de parlament, Carme Forcadell, i els membres de la mesa. Com que Forcadell i la resta de diputats van evitar la presó, després d'haver pagat fiança, s'ha obert un fil d'esperança entre les defenses dels empresonats, que

feia setmanes que reclamaven que el cas fos traspassat al Suprem.

És molt possible que els ex-consellers puguin aconseguir les mateixes mesures cautelars que els membres de la mesa i Forcadell –ja que són investigats pels mateixos delictes–, segons els advocats penalistes consultats per VilaWeb. Albert Estrada, del despatx Molins & Silva, creu que 'per coherència' ara el Suprem hauria de dictar la llibertat sota fiança per a tots.

Llibertat 'immediata'

Però la pregunta que es fa tothom és quan. Quan podran sortir si Llarena aplica el mateix criteri que en la instrucció

del cas de Forcadell i la mesa? És previst que demà, a tot estirar dilluns, el jutge del Suprem assumeixi el control de les causes contra els ex-consellers. A partir de llavors, els advocats de les defenses ja podran presentar els recursos per a demanar la llibertat. De fet, com explica Estrada, la llei d'enjudiciament criminal preveu que quan un nou jutge d'instrucció assumeix la causa, si té presos provisionals, ha de valorar si els manté a la presó o no: 'Això hauria de ser automàtic. Immediat. Tan immediat com han estat preses les decisions fins ara.'

Segons ell, quan Llarena decideixi d'assumir la competència de les querelles, el

mateix dia o l'endemà ja podria decidir si els deixa en llibertat o no. 'La cosa més habitual és que si els vol deixar en llibertat no s'espera gaire. Si has de decretar que una persona surti de la presó, cada dia que passa la privades de llibertat de manera suposadament injustificada.'

Les eleccions són a la vista i la major part dels empresonats formen part d'alguna candidatura electoral. Ramon Setó, advocat del col·lectiu Drets, creu que els dictaran llibertat amb fiança i pensa que el vessant polític pot afectar la decisió: 'Tenim un calendari marcat. Jo crec que a principi de desembre, abans del dia 10, ja hi hauria d'haver

La presidenta del parlament, Carme Forcadell, en el moment d'arribar al Tribunal Suprem el dia 9 de novembre. EP

El relat que assenyalava que els investigats actuaven conjuntament és un denominador comú

una resposta.' En qualsevol de les dues possibilitats que apunten els lletrats, podríem veure els ex-consellers fent campanya amb els seus partits, un gest que a l'estat espanyol també li interessa perquè ajudaria a rebaixar la tensió abans dels comicis.

Una sola 'organització', les mateixes mesures

A pocs quilòmetres de la presó d'Estremera, on hi ha els ex-consellers, a Soto del Real Jordi Cuixart i Jordi Sánchez es troben en la mateixa situació. El seu cas és diferent: són investigats pel delictes de sedició i Lamela va dictar-ne presó preventiva perquè considerava que hi havia risc de fugida. Ara la seva causa també passarà a mans de Llarena, qui ahir, en un tomb de guió,

va posar tots els investigats en el mateix sac. Considera que formen part d'una 'organització' que des del 2015 ha desplegat 'una premeditada estratègia perfectament coordinada' amb un 'repartiment de papers entre autoritats governamentals, parlamentàries i civils'. Aquesta argumentació li permet de decantar-se per l'acumulació de les causes, tal com li demanava el Suprem, però això també permetrà a les defenses de Sánchez i Cuixart d'argumentar el seu recurs per obtenir les mateixes mesures cautelars que la mesa i la presidenta Forcadell.

'Els fets pels quals els van obrir la querella, que són els del 20-S, també són prevists en la querella del fiscal general contra els membres de la mesa

i contra els membres del govern. No sé què farà el jutge, però té tots els motius per a prendre la mateixa decisió que va prendre amb els membres de la mesa', explica Estrada.

El relat que assenyalava que els investigats actuaven conjuntament és un denominador comú entre el Suprem i l'Audiència, tal com s'ha pogut deduir de les interlocutòries de la mesa i Forcadell. Però fins ara ningú no havia fet tant èmfasi en el terme 'organització'. Per què? 'Aquests matisos lingüístics i terminològics poden ser una mostra de la inclinació i del grau de bel·ligerència que adopti el tribunal a l'hora de prendre decisions', explica Estrada. I va més enllà: 'Que introdueixis la paraula "organització" podria anticipar que qualificaràs els fets d'organització criminal.'

Tanmateix, ara la causa canviarà de mans i Estrada dubta que el Suprem utilitzi

aquesta terminologia. Això sí, una altra cosa seria que canviés el relat i negués la coordinació entre els actors. Setó dubta que això sigui així i creu que Llarena continuarà endavant amb la investigació del delictes de rebel·lió. 'En la interlocutòria que va dictar presó condicional a Forcadell, tot i que es va aplaudir bastant perquè significava una rebaixa en la mesura preventiva, hi havia un afinat discurs a l'hora de construir una imatge de violència amb paràmetres que són totalment aliens al concepte de violència.'

El 'beneficis' del Suprem

Sí que hi ha una opinió generalitzada entre el col·lectiu d'advocats qu'assumpció de totes les causes per part del Suprem donarà més garanties als investigats. El penalista veterà Agustí Gil Matamala ho explica així: 'A l'Audiència Nacional s'ha anat sedimentant l'aspecte més repressiu. S'han passat la vida aplicant criteris penals i processals extremadament durs. En canvi, el Suprem, potser sí que té un mínim respecte a les garanties i fa servir uns criteris més racionals a l'hora d'aplicar llei, no són tan destralers.'

Per una altra banda, cal tenir en compte que el Suprem és l'estament superior de la jurisdicció penal i s'ha de suposar que té un bon coneixement del dret penal. Des del punt de vista de la defensa, també significa un avantatge: 'L'acumulació d'una causa tan complexa sempre és positiva des d'un punt de vista d'estudi conjunt. Les defenses podran treballar d'una manera coordinada i no tindran dos fronts diferents', diu Setó. ■

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

LA UNIÓ EUROPEA COMENÇA A CONSTATAR QUE CATALUNYA LI IX CARA

Ahir es va saber que, en ocasió de la reunió interparlamentària entre la Unió Europea i la República Popular de la Xina que es va fer a Brussel·les divendres passat, la delegació xinesa va demanar de manera oficial de tractar sobre Catalunya.

El punt es va incorporar a l'ordre del dia i la delegació de la Xina en va traure un gran partit, no a favor nostre sinó a favor seu.

Concretament, els diputats xinesos van demanar si la Unió Europea donava suport a les decisions de Mariano Rajoy respecte de Catalunya. I quan els van confirmar que, efectivament, era així van preguntar si les dues regles bàsiques que implica aquesta intervenció s'aplicarien a partir d'ara també en la relació amb la Xina. És a dir, van demanar si a partir d'ara la Unió Europea consideraria el Tibet o Taiwan afers interns de la Xina i, per tant, s'abstindria de criticar res que s'hi pogués fer i també si les mesures que l'estat espanyol ha aprovat i que violen els drets humans a Catalunya ja no serien criticades d'ara endavant quan s'aplicassen a la Xina. Coses com ara la

violació de la correspondència, la censura de webs i l'empresonament de dirigents polítics.

—

L'anècdota és significativa i interessant. Perquè és ben clar la Xina no pot sinó estar d'acord amb Mariano Rajoy. I és evident, per tant, que l'interès que té per Catalunya és espuri. Però alhora la seua actitud empeny la UE contra les cordes.

—

Els catalans ens hem queixat amb tota la raó de la duresa i la manca absoluta de sensibilitat de Brussel·les en el cas català. Dins la Unió Europea, a les capitals, hi ha també molta in-comoditat per aquesta actitud. Però a la cúpula de la Unió no. Almenys, no encara. I dic no encara perquè això que ha passat amb la Xina és molt significatiu quant a les dificultats que fins i tot personatges tan nefasts i intransi-

Els xinesos n'han tret profit i d'ara endavant en trauran cada dia, és clar que sí. I això és un problema gravíssim per a la credibilitat de la Unió Europea al món

Per a Europa, Catalunya serà cada dia un problema més greu i en algun moment la Unió haurà de sospesar seriosament si li ix més car aguantar Rajoy

gents com Juncker han –i hauran– d'encarar. Dificultats que creixeran molt i causaran grans problemes a la Unió, simplement perquè la posició oficial de Brussel·les és insostenible i ho serà com més anirà més.

—

Els xinesos n'han tret profit i d'ara endavant en trauran cada dia, és clar que sí. I això és un problema gravíssim per a la credibilitat de la Unió Europea al món. Efectivament, amb quina cara defensarà ara Europa els drets del Tibet? O com criticarà la censura de webs? I què farà quan Turquia amenace els batlles kurds? A Erdogan li serà tan fàcil com li ha estat als xinesos: vosaltres accepteu que Rajoy puga fer això? I aleshores per què no ho podem fer nosaltres? Qui, des d'Europa, tindrà ara credibilitat per a condemnar atacs desproporcionats de la policia de cap país del món? I quan en algun país sud-americà convoquen eleccions i empresonen al mateix temps l'oposició, com podrà criticar-ho Europa si accepta que Espanya ho faci. No solament això. Europa s'ha enfrontat a Polònia i Hongria, amb raó, pel retrocés de les llibertats democràtiques. Quant tardaran Polònia i Hongria a retraure davant el Consell Europeu la doble vara de mesurar, hipòcrita, que Brussel·les ha aplicat en el cas català.

—

La Unió Europea té dos problemes greus a conseqüència del cas català. El primer és que

tota la seua política exterior ha estat posada en qüestió. La UE havia basat la seua projecció internacional en el fet de ser l'espai més avançat de democràcia i pau al món. I això que ha passat a Catalunya i la benedicció oficial europea simplement els fa miques el discurs. El segon problema és pitjor encara: s'ha demostrat la greu crisi que afecta el seu model institucional. Ja era bastant evident, però ara és impossible d'amagar: Brussel·les ha esdevingut un monstre insensible que no té gens de respecte pels seus ciutadans i que és capaç de trencar tot el consens previ per tal d'imposar les seues resolucions, no pas basades en el vot democràtic de la població, sinó en les negociacions opaques ordides en els grans palaus. I els xinesos, que de tot això en saben un niu, se n'han adonat de seguida i en fan ús.

—

No seré tan ingenu de prometre que hi haurà un canvi ràpid i imminent a Europa en relació amb la situació de Catalunya. Però que ningú no acluque els ulls tampoc a una realitat que ha palesat la trobada amb els xinesos: per a Europa, Catalunya serà cada dia un problema més greu i en algun moment, tard o d'hora, la Unió haurà de sospesar seriosament si li ix més car aguantar Rajoy o ser coherent amb ella mateixa. ■

AUGUST GIL MATAMALA

‘No hi havia una consciència prou clara de què significa desafiar l’estat espanyol’

Entrevista a l’advocat i activista de qui Anna Gabriel i David Fernàndez han escrit la biografia

ALBERT SALAMÉ

PERE CARDÚS

August Gil Matamala. Al principi de tot hi ha la guerra’ (Sembra, 2017) és una biografia d’aquest advocat i activista que condensa ‘tres anys de República, tres de guerra, trenta-nou de dictadura i trenta-nou de democràcia formal’. És un llibre escrit per Anna Gabriel i David

Fernàndez, que en algun moment de les seves vides es van trobar amb ell. Així explica Fernàndez la raó del volum: ‘A través d’un itinerari íntim, fem un relat col·lectiu. Quan parlem de l’August, parlem de moltíssima gent que va mantenir la combinació de compromís, convicció i coherència.’ Gabriel ho confirma

d’aquesta manera: ‘La seva figura cristal·litza tota una història invisibilitzada en la història oficial de les esquerres i també de l’independentisme.’

‘Ha estat una feina constant de condensació. Tan sols la transcripció de les converses eren tres mil pàgines...’, explica Fernàndez, que es resisteix a destacar

*La meva consciència
es forma a còpia de
bufetades*

un període concret de la vida de Gil Matamala. Finalment, accepta d'assenyalar el moment en què l'advocat abandona el PSUC i el relat sobre el seu pare. Anna Gabriel destaca 'tota la tasca d'acompanyament de familiars i entorns de presos obrers, militants comunistes i activistes independentistes, que mai no és prou reconeguda'. Tots dos autors expliquen que tenien la voluntat d'omplir el buit de la història oficial de l'esquerra. 'La història l'escriuen els vencedors, també en el camp de l'esquerra', diu Fernández.

Hem parlat amb August Gil Matamala, que, amb la discreció extrema que el caracteritza, ha acceptat de fer aquest recorregut col·lectiu per la seva vida i avui també ens obre alguns porticons de la seva memòria. Parlant de la seva vida, parlem del nostre present. I l'experiència ajuda a posar una mica de perspectiva a la batalla trepidant dels nostres dies.

—L'agenda ens ha portat a fer aquesta entrevista un 20-N...

—Efectivament...

—... quaranta-dos anys després. Potser ara ha quedat més clar que mai que el franquisme no es va morir amb Franco?

—Des d'un punt de vista de consciència àmplia social, penso que sí. Que ara es va descobrint una cosa que alguns ja dèiem quaranta anys enrere. Però érem pocs. I ara sembla que és una reflexió assumida per molta gent i molts comentaristes. Hi ha unes persistències molt consolidades de tradició franquista.

—Més enllà de les actituds, formes i maneres de pensar, hi ha una vigència també en les elits dominadores de l'estat espanyol? Queda clar que no hi va haver ruptura?

—No hi va haver ruptura. I també constatem que hi ha una continuïtat des d'abans del franquisme. Aquestes famílies que dominen l'estat espanyol vénen d'abans del franquisme. Ja hi eren abans. El franquisme és un episodi de la història d'Espanya que recull i porta a un estat d'exacerbació unes constants que vénen de molt temps enrere, no sé si del 'Siglo

de Oro'. Aquest concepte d'Espanya com a entitat que s'ha de defensar perquè no té una base prou sòlida i cal imposar-la des del poder. És aquesta idea d'hipertrofiar el sentit patriòtic de la unitat d'Espanya des del poder. Això no ho va inventar Franco.

—Vau néixer quinze dies abans de la insurrecció del 6 d'octubre, en plena revolta dels miners d'Astúries, quan el nazisme s'escampa al centre d'Europa... Deu marcar el caràcter néixer en aquest context...

—Vaig néixer el 19 de setembre de 1934. Al cap de quinze dies es declarava l'estat d'excepció. En el moment del naixement hi havia un govern de dretes, amb tocs feixistitzants, a la República espanyola. A quinze dies de néixer, els militars van entrar a ocupar Barcelona. Curiosament, un dels militars que va venir a ocupar la ciutat era un germà del meu pare, que era militar africanista.

—Caram!

—Sí, sí... Hi ha una fotografia que encara conservo en què apareix el meu oncle vestit de militar amb la meua mare. Tot era molt complicat. La història és molt complicada.

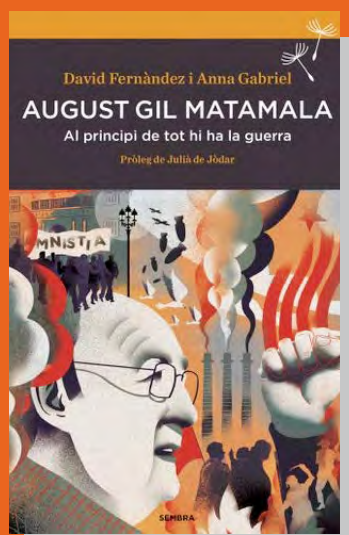
—La consciència devia anar prenent forma amb aquestes experiències primerenques...

—Sí. A la infància es forma el caràcter, la manera de ser i de pensar. És clar que la infància marca molt. Per part meua, va ser molt marcada per la guerra civil. Per això el llibre va agafar aquesta frase com a títol i com a punt de referència. La guerra civil em va agafar molt petit —devia tenir cinc anys quan es va acabar—, però em va marcar clarament. I especialment, la postguerra, els anys quaranta, van ser decisius per a la meua personalitat.

—La postguerra és un pare a l'exili...

—Va tornar l'any 44. S'havia incorporat al front, a la seva lleva i, per tant, ja va ser absent durant la guerra. Va seguir la retirada de l'exèrcit republicà. Com que

Coberta del llibre 'August Gil Matamala. Al principi de tot hi ha la guerra'.

Vaig conèixer el meu pare en una cita clandestina. I la segona vegada que el vaig veure va ser a la presó

Parlant de la seva vida, parlem del nostre present.

ALBERT SALAMÉ

havia estat regidor de l'Ajuntament de Sallent per la UGT i comissari de cultura durant la guerra com a afiliat al PSUC, era prou marcat políticament per a no poder tornar aviat. Una part dels qui van marxar a França van tornar pensant que no els passaria res i van ser afusellats. El meu pare es va quedar a França i va seguir una trajectòria complicada amb l'esclat de la Guerra Mundial, l'ocupació alemanya, la participació en la resistència francesa... Va passar uns anys complicats. I quan va tornar, l'any 44, ho va fer com a militant d'una agrupació guerrillera (els maquis). Per tant, va tornar a continuar la seva guerra. Això també ha marcat molt la meva infància.

—Qui ens havia de dir que ara caldria tornar a fugir a l'exili per escapar de la repressió de l'estat espanyol... Havent conegut l'exili d'aleshores, trobeu excessiu o inadequat que es parli ara de president i govern a l'exili?

—La paraula 'exili' és vàlida sempre que ens trobem amb una opció que pot ser

una exigència de pura supervivència o pot ser una fórmula d'evitar la repressió per motivacions polítiques. La paraula 'exili' és vàlida per a aquestes persones del govern que són a Bèlgica. És evident que les condicions són diferents. No cal dir que l'exili dels republicans de l'any 39 no va ser acollit precisament gaire bé. Van ser tancats en camps de concentració durant molts mesos. El meu pare va ser tancat en aquests camps de concentració i, quan en va sortir, va haver de fer totes les feines del món per sobreviure. Des de llenyataire fins a qualsevol cosa. Ara hi ha un exili perquè és la manera de sostreure's d'una repressió evident i comprovable per motius polítics, però amb unes condicions afortunadament més favorables.

—Així, preneu consciència en aquest pas per la infància i abans d'entrar a la universitat?

—La meva consciència es va formar a còpia de bufetades. I les meves van ser fortes. Vaig conèixer el meu pare en una

cita clandestina. M'hi van portar amb la meva mare. Ell estava absolutament amagat perquè lluitava clandestinament amb l'agrupació que dirigia Miguel Núñez, cap dels guerrillers de Catalunya. El primer record del meu pare és d'una cita clandestina. Això ja marca una mica. I la segona vegada que el vaig veure va ser a la presó. El van detenir i va passar una temporada llarga a la presó quan jo tenia deu i onze anys. A casa es vivia amb molta intensitat la situació política. No era una família de les que callaven. No vaig viure el silenci que es va produir a moltes llars. Ho vivíem tant de prop que no podia fer com si res. El franquisme era el nostre enemic natural. No vaig haver de fer cap evolució ideològica per saber qui havia destrossat la meva família i la meva vida en particular.

—I quan us decidiu a ser un militant actiu?

—Això ja és a la universitat. En l'època del batxillerat, vaig anar formant una certa cultura més enllà d'allò que m'en-

senyaven a l'escola. Tenia més fonts d'informació. I ideològicament em sentia molt en contradicció amb l'opressió religiosa, per exemple. Els anys quaranta, més que una opressió política, que també hi era, hi havia una opressió religiosa que creava una situació de contradicció amb el sistema educatiu i amb una vida pública. A casa, la família era d'esquerres i no tenia contacte amb la vida religiosa. A la universitat vaig entrar en una militància concreta els últims anys de la carrera de dret.

—Teniu un Pi i Sunyer de professor; un Trias Fargas, que us suspèn l'única assignatura suspesa de la carrera; un Macià Alavedra company de classe... Surten molts noms destacats d'aquell pas per la universitat.

—La meua promoció de dret va ser bastant rica en noms. Era la promoció que va entrar el 52 i va sortir el 57. Almenys els qui vam acabar la carrera en cinc anys, tal com era pensada. És una promoció que d'una manera o una altra ha anat destacant en camps molt diversos. Al llibre hi ha una relació de noms prou llarga. Vaig ser company d'en Jordi Solé Tura, en Francesc Vallverdú, en Goytisolo, en Jaume Lorés, en González Casanova, en Llibert Cuatrecasas, en Piqué Vidal...

—Vau ser molt amic de Solé Tura. Autor de la teoria sobre l'origen burgès del catalanisme...

—Sí. La seva tesi no la compartia ni la comparteixo. Penso que s'hi ha donat massa importància. S'ha exagerat la importància d'aquell llibre, que era més una crítica al nacionalisme burgès, hegemònic en aquell moment, i una defensa d'un catalanisme popular.

—A la universitat us vau afiliar al PSUC. I en vau sortir pocs anys després.

—Vaig ingressar al PSUC clandestí amb una colla d'amics. La forma d'entrar en l'antifranquisme actiu era a través de les organitzacions existents. El PSUC representava l'opció més combativa i organitzada. Semblava que tenia una capacitat d'actuació més gran. Però tenia

'Quan vam entrar en la militància activa, jo creia que un partit comunista tenia per objectiu el canvi de les estructures socials en cerca de la llibertat'. ALBERT SALAMÉ

una formació marxista o ideològicament comunista molt pobre. Hi havia una voluntat de lluitar contra el franquisme. Nosaltres vam formar la cèl·lula universitària amb gent de la Facultat de Dret i la Facultat de Lletres. A partir d'aleshores, alguns van començar a treballar amb més coneixement ideològic marxista i comunista. Va tenir molta influència en aquesta tasca en Manuel Sacristán, que ens va fer de mestre. Va convertir una colla d'amics amb ganes de fer coses en una organització clandestina amb rigor i disciplina.

—En vau sortir perquè ja anticipàveu les renúncies que es van acabar acomplint?

—Quan nosaltres vam entrar en la militància activa, jo creia sincerament que un partit comunista tenia per objectiu el canvi de les estructures socials en cerca de la llibertat, l'alliberament de la potencialitat que l'ésser humà té en tots els camps una vegada s'ha eliminat l'explo-

La forma d'entrar en l'antifranquisme actiu era a través de les organitzacions existents

tació de l'home per l'home. Tot això, jo m'ho creia. I tenia un concepte del partit com a eina per a fer la revolució social. Que hi havia un problema polític previ, que era el franquisme amb una estructura feixista que privava de llibertats les classes populars i el conjunt de la societat, això també ho enteníem. I calia lluitar prèviament per enderrocar aquesta situació. Però això no es podia fer a costa dels objectius. Jo tenia responsabilitats d'una certa importància dins el PSUC i, si m'hagués mantingut disciplinat i sense portar problemes, n'hauria tingut més. Però uns quants que formàvem aquest sector d'intel·lectuals i professionals, que jo dirigia políticament, vam pensar que la cosa derivava cap a una política d'anar-se acomodant mitjançant unes aliances amb els sectors evolucionistes. S'acceptava d'evolucionar cap a la instauració d'un sistema parlamentari vulgar i corrent i acceptable per tothom. I deixaven per a un futur remot les reivindicacions socials. És aleshores, l'any 68, quan deixo el PSUC.

—Una decepció absoluta.

—Efectivament, quan es produeix la transició, el paper que juga el Partit Comunista d'Espanya de Santiago Carrillo –i el PSUC com a annex sense cap independència política del PCE– és de perfecta integració als pactes amb el franquisme. Només cal recordar en Carrillo, vestit pràcticament de jaqué, acceptant la monarquia, la bandera i l'himne franquistes. Per alguns, això va ser massa. Va significar un trencament definitiu. Només ens faltava veure el besamà d'en Carrillo a en 'Juan Carlos primero' al Palacio de Oriente.

—Aquella experiència us porta a tenir una actitud més escèptica o d'alerta davant la situació actual a Catalunya? Temeu que torni a haver-hi renúncies?

—Sí. És clar. El problema és saber detectar allò que es vol i allò que es pot aconseguir. S'ha de lluitar per allò que és possible sense renunciar als objectius que donen sentit a la teva lluita. Una cosa és una posició radicalment revolu-

cionària que no accepta la realitat tal com és i que no accepta els límits que posa la realitat. Això és un aventurisme que porta a clavar-se cops de cap contra una paret, petar i desaparèixer. I aquesta és la història de molts grups polítics. Però abandonar els objectius és una altra cosa. Tu pots considerar que no pots sortir a proclamar la República catalana si no tens el suport de base social i els elements de força necessaris. Jo no ho sé si hi són, aquestes condicions. És una cosa que han de valorar els qui ho porten. Si amb tota sinceritat veus que no tens els elements per a imposar allò que tu vols, és lògic que facis un replegament que no implica cap renúncia. Potser cal buscar uns altres camins o saber que s'ha de treballar molt més i fer un esforç més gran de penetració social. La renúncia inadmissible seria que d'ara endavant s'acceptés de fer el paper de trist gestor.

—I aquelles renúncies de la transició són les que us van acostar a l'independentisme?

—Els meus orígens i la meua formació són molt catalans. I el catalanisme sempre ha estat una cosa molt assumida per mi sense fer-ne una opció política. Al PSUC, aquest debat no se'm planteja. Perquè en tots els partits que havien format part de la Tercera Internacional i procedien del leninisme, el dret d'autodeterminació era un dret reconegut que no es discutia. Es donava per descomptat. Una altra cosa és que a la pràctica es reconegué. El PSUC donava per fet que Catalunya era una nació amb el dret d'autodeterminació reconegut. L'independentisme no era un tema en si mateix. La transformació social que propugnava el comunisme resolva el problema de les nacions sense estat. Almenys això era el que teníem al cap aleshores.

—Però després sí que us hi vau aproximar.

—Després, a final del franquisme, de la mateixa manera que vèiem que la ruptura per la transformació social es feia inviable perquè els partits d'esquerra no volien la ruptura, ens semblava que

Quan es produeix la transició, el paper que juga el PCE és de perfecta integració als pactes amb el franquisme

La transformació social que propugnava el comunisme resolva el problema de les nacions sense estat

Em sorprèn la sorpresa de molts. Però té a veure amb la falta de memòria i amb l'amnèsia social immensa

L'estat espanyol ha afusellat i ha tancat tota la vida a la presó persones carregades de raó.

ALBERT SALAMÉ

el punt de ruptura podia ser precisament la reivindicació nacional catalana. Ens semblava que aquest punt donava possibilitat d'incidir i continuar lluitant sense abandonar la reivindicació social. La independència de Catalunya és un element que el sistema que surt de la transició, que ha estat capaç d'incorporar-ho tot, no pot digerir de cap manera. De mica en mica, aquesta constatació em va portar a tenir contacte amb els grups i col·lectius que es manifestaven com a independentistes. Sortien del Front Nacional de Catalunya, del PSAN...

—Tota aquesta trajectòria la va fer amb una intensa activitat professional defensant lluitadors de diversos sectors.

—Sí. Tota aquesta activitat política anava molt vinculada amb l'activitat professional. Durant el franquisme, des del 1960, em va tocar defensar gent del PSUC, de Comissions Obreres, de Bandera Roja, dels grups autònoms,

assemblearis, obrers, fins que, amb l'arribada de la democràcia, assumeixo la defensa dels activistes independentistes catalans, armats i desarmats, i també, de rebot, els bascos. Vaig tenir una activitat intensa en la defensa dels activistes de Terra Lliure fins que s'acaba tot allò amb el judici de l'operació Garzón, el 95. I no vaig deixar de defensar activistes de causes fins que no em vaig jubilar, el 2007. Ara ja fa deu anys.

—Molta gent que s'ha incorporat ara a la lluita política descobreix aquests dies la cara més dura de la repressió. Us sorprèn?

—Em sorprèn la sorpresa de molts. Això sí que em sorprèn. Però té a veure amb la falta de memòria i amb l'amnèsia social immensa. Si alguna intenció té aquest llibre és de recordar que hi ha una continuïtat repressiva en l'estat que ve de molt lluny. Que té moments culminants, però que és reactiva i repetitiva. El

plantejament de l'estat espanyol és que si tothom calla i es conforma amb allò que té no hi haurà repressió. Però hi ha unes generacions que han nascut en una situació de certa tranquil·litat i comoditat i benestar, amb escoles on han estat ben tractats, on la pressió religiosa ja no existeix... La democràcia permetia una certa sensació de llibertat... I això ha fet que molta gent no tingués experiència o no tingués record sobre què implicava plantar cara a l'estat espanyol. S'havia intentat de fer una certa pedagogia si es volia anar de debò.

—Ens haviem refiat...

—Hi ha massa gent que pensa que quan tens raó al final te la donen. I els que fa anys que lluitem sabem que això no és cert. L'estat espanyol ha afusellat i ha tancat tota la vida a la presó persones carregades de raó. Aquesta sensació que la raó sempre s'acaba imposant és fruit d'una cultura admirable, que és la

cultura democràtica. Jo hi estic a favor. Però aquesta mentalitat no té sentit enfront d'un estat com l'espanyol. No hi havia una consciència prou clara de què significa desafiar l'estat espanyol. Les coses s'aprenen a cops d'experiència. Es fa difícil d'explicar. Potser aquest llibre serveix per a fer-ho.

—Pensàveu que s'arribaria a l'extrem actual, amb mig govern i dirigents socials a la presó?

—Estic disposat a acceptar teòricament qualsevol cosa del caràcter repressiu de l'estat espanyol. Sé perfectament que té estructures mentals, polítiques i de concepció del poder i l'autoritat jeràrquica vinculades a la unitat d'Espanya. Si he de ser sincer, no pensava que pogués arribar a aquests extrems. I no ho pensava perquè, sense cap confiança especial i tot l'escepticisme del món respecte de la Unió Europea, creia que establiria uns certs límits a les actuacions de l'estat espanyol. Jo crec que en aquesta confiança hi ha caigut tothom, fins els més crítics amb el projecte comunitari europeu. Tots havíem cregut la frase 'hi ha coses que no es poden fer en el marc de la UE'. Ha quedat clar que anàvem equivocats.

—Hi confieu, en el recorregut legal de Puigdemont en la justícia belga? Us sembla una bona jugada?

—Em sembla l'única cosa que s'ha fet per mantenir una mica de dignitat i no deixar-se engarjolar així d'una forma tan còmoda i tan fàcil com que t'enviïn un fax perquè et presentis a l'Audiència Nacional i tots cap allà.

—Trobeu que van anar amb el liri a la mà?

—No sé què hi duïen, a la mà. No sé si es pensaven que tornarien en llibertat. Si s'ho pensaven, tenien realment molta confiança en ells mateixos. Això de Bèlgica no té precedents. I és difícil d'endevinar com pot anar. És una situació inèdita. Però Bèlgica és l'estat i el sistema judicial més garantista i meticolós que hi ha a la Unió Europea. El sistema d'extradicions i d'asil polític

el porta un organisme judicial completament autònom. Si van escollir Bèlgica és perquè algú els va assessorar molt bé.

—Com veieu el lideratge polític actual a Catalunya?

—Un moment com l'actual és molt complicat. És d'una complexitat molt gran. I requeriria polítiques d'una talla excepcional per sortir-ne ben parats.

—Us sembla que els tenim?

—... expresso un cert escepticisme, és clar.

—En els autors del llibre, Anna Gabriel i David Fernández, sí que hi confieu. Potser també en el seu món polític, la CUP?

—Sí, però bàsicament amb aquestes persones. Jo vaig estar vinculant amb la prehistòria d'aquestes candidatures en l'últim intent d'intervenció política de la meua vida. Era una cosa que es deia l'Assemblea d'Unitat Popular. En aquell moment, hi vaig participar. És quan van sortir les primeres candidatures d'unitat popular. Es van aconseguir dues o tres alcaldies... Arbúcies i Sant Pere de Ribes. És una història que he seguit amb interès pràcticament des del seu naixement. M'hi sento a prop. Sense haver participat en cap dinàmica orgànica ni res de res. Vaig tancar una llista electoral, però ho vaig fer per la bona amistat que tinc amb en David Fernández. Considero que és una persona de talla intel·lectual i política enorme. Em sembla desaprofitat, d'alguna manera. La CUP, com a organització política concreta, la veig amb simpatia, però sense poder-ne dir res més. Dels dos autors del llibre, puc dir-ne que els aprecio molt i que hem establert una relació personal molt intensa. I m'hi sento molt a gust, amb ells. Han fet una feina que no era fàcil. Em sembla que és un llibre molt ben escrit. Han sabut transmetre allò que jo no havia aconseguit de fer en primera persona, en unes memòries que no aconseguia d'escriure. Jo tenia un deure d'explicar-me davant els meus fills. I em sembla que el llibre m'ho permet. ■

Tots havíem cregut la frase 'hi ha coses que no es poden fer en el marc de la UE'. Ha quedat clar que anàvem equivocats

Un moment com l'actual és molt complicat. I requeriria polítiques d'una talla excepcional per sortir-ne ben parats

La glosa, més jove, viva i reivindicativa que mai

Música popular Glosadors de tot el territori reflexionen sobre el paper social de la glosa durant les dotze hores d'Artà

Un grup de glosadors durant les dotze hores de glosa d'Artà. XEVI VILAREGUT

ROGER CASSANY

Quan una tradició que era quasi morta es revifa és perquè socialment esdevé necessària. D'aquesta manera la glosadora mallorquina Cati Eva Canyelles explica el renaixement i la força de la glosa, el cant improvisat, a tot el país, aquests darrers anys. Per Mateu Matas, més conegut per Mateu 'Xurí', un dels glosadors amb més prestigi a Mallorca, el bon moment

que viu la glosa tampoc no és casual: 'Ha sabut recuperar una de les funcions bàsiques, que és la crítica social, com a eina de lluita contra el poder.' I també per això, explica, ha captivat joves de tot el país, perquè han entès que poden comunicar-se, protestar o defensar-se a través d'aquest llenguatge efímer, contundent i divertit alhora. 'Si la glosa va ser a punt de desaparèixer és perquè els poderosos, per por d'allò que pot expressar, van voler-la transformar en quelcom folklòric, i convertir el

glosador en un bufó que entretenia i prou; per sort, no ho han aconseguit i en són la prova tant les gloses que es fan com la nova fornada de glosadors.'

La trobada de dotze hores de glosa que es féu pocs dies enrere a Artà (Mallorca), i de la qual 'Xurí' és l'ànima, fou una clara demostració d'aquesta vitalitat i també d'aquest caràcter reivindicatiu. Bona part de les cançons van tractar sobre els presos polítics, el 155, la independència o la condemna del raper mallorquí Valtonyc per

Bona part de les cançons van tractar sobre els presos polítics, el 155, la independència o la condemna del raper mallorquí Valtonyc

injúries a la corona espanyola. Vegeu-ho en aquest reportatge en vídeo, que també inclou un recull, forçosament petit, de les gloses que es van cantar durant dotze hores a Artà:

El país sencer

La glosa, d'una altra banda, és un art que d'una manera natural aplega tots els territoris del país, cadascun amb la pròpia variant de cançó, com també es féu ben palès a Artà. 'La glosa és com la llengua, ens uneix tots i alhora té la riquesa de les varietats locals', explica el glosador mallorquí Macià Ferrer, infermer de trenta-set anys, per a qui la glosa és 'un sistema de vida, de valors, de defensa d'identitat i de dignitat'.

Margarida Joanmiquel, glosadora de Girona i de l'as-

sociació de glosa principatina Cor de Carxofa, explica que la glosa ha significat per a ella i per a molts altres companys el vehicle principal per al descobriment del país sencer. 'En el meu cas, ja sabia fins on arribava el país, però a través de la glosa l'he pogut conèixer de veritat, tractant les persones i viatjant; per mi, la glosa ens uneix i ens vertebrava com a país com no ho ha sabut fer cap altra cosa, ni cap televisió ni cap ràdio.'

El futur de la glosa, a debat

La marató de dotze hores de glosa es fa cada any, d'ençà del 2007, i la d'enguany a Artà, organitzada per l'associació Glosadors de Mallorca, va servir també per a reflexionar sobre el futur de la glosa i per a prendre'n el pols, justament

'Quan una tradició que era quasi morta es revifa és perquè socialment esdevé necessària' -Xurí

Un glosador en plena actuació. XEVI VILAREGUT

Un grup de glosadors. XEVI VILAREGUT

ara que viu un moment tan bo, en una taula rodona amb tots els territoris representats. 'És un debat necessari', explica Laia Pedrol, glosadora de Sabadell i de Cor de Carxofa, 'perquè cada territori ha viscut la glosa de manera diferent i el debat entre tradició i innovació ara és ben viu; potser caldria convenir què volem que sigui la glosa, si volem que sigui cultura entesa com una fita o si volem que sigui cultura entesa com a procés'. Per a Miquel Truyol, glosador menorquí, 'assegurar el futur de la glosa implica entendre-la no com el manteniment d'una tradició passada, sinó com quelcom que transforma i que es transforma, que s'ha d'actualitzar i que cal veure com una eina de comunicació amb funcions diferents de les que tenia als anys vuitanta, quan era bàsicament una representació folklòrica'.

La glosa, tradicionalment, s'havia mantingut per transmissió oral, però la pèrdua de capacitat d'impacte i d'influència social van deixar-la tocada de mort i quasi sense relleu, especialment al Principat. Ara, en canvi, se'n fan tallers a tot el país. I tant a les Illes, com al Principat com al País Valencià continua creixent cada dia l'interès per aquesta pràctica.

Gloses per a VilaWeb i els seus lectors, amb tan sols quinze segons

Per posar a prova els glosadors d'avui, hem demanat a tots els entrevistats en aquest reportatge si podien dedicar una glosa, amb la variant del seu territori, a VilaWeb i als seus lectors. Els hem donat un màxim de quinze segons per a improvisar-la. Vegeu-ne ací resultat, especialment aquells que pensen que amb aquest temps tan breu no n'hi havia ni per a començar... III

XEVI VILAREGUT.

GERMÀ BEL

‘Controlar el territori i imposar lleis no és una qüestió de 50% +1 dels vots’

Entrevista a l'economista i ex-diputat de Junts pel Sí

ALBERT SALAMÉ

PERE CARDÚS

Acabada la legislatura a cops de porra, barrots, exilis i amenaces, teníem ganes de conversar amb una veu com la de Germà Bel, l'economista que fou cap de llista de Junts pel Sí a Tarragona. Cada vegada que li havíem posat el micròfon al llarg d'aquests dos anys gairebé exactes d'activitat parlamentària n'havíem tret reflexions rellevants i mirades noves sobre

el camí cap a la independència. Aquesta entrevista no n'és cap excepció. Tampoc en l'esperit lliure i crític de Bel, que considera que la decisió presa pel govern després de proclamar la República tenia un cert component paternalista i va ser inconseqüent. Amb les seves respostes, repassem per què ha passat això que ha passat aquests últims mesos i preparem un nou estat d'ànim i els nous objectius

dels mesos que vindran.

—Teníeu ganes d'acabar la legislatura?

—Ja feia la tasca de diputat tan bé com podia, passant-m'ho tan bé com podia, i contribuint tant com podia fins ara. Amb la noció i la convicció que, quan s'acabés aquesta etapa, tornaria a fer les coses que havia deixat de fer. Les que havia deixat de fer perquè no ho havia deixat pas tot.

Constituir un estat independent va molt més enllà de proclamar-lo

Espero que hàgim après que una majoria democràtica no és suficient per a imposar un estat.

—Us van proposar de continuar o ja no ho van intentar?

—Sí, m'ho van proposar.

—No volem rematar la feina que havíeu vingut a fer?

—Sí. I precisament per això prenc aquesta decisió. La feina més important no sempre és tenir un escó. Potser contribuir a allò que considerem que fem és una contribució més bona als objectius. En aquest cas concret, l'objectiu és reforçar el suport a la independència de Catalunya amb l'objectiu, ara, de constituir un estat independent. Fa temps que estic convençut que la meua contribució pot ser més potent fora del parlament que no pas dins. Seria incorrecte entendre'n que deixo l'acció política. La identificació de la política amb l'acció institucional no és encertada. La política es pot fer dins i fora de les institucions.

—I l'objectiu d'ara és eixamplar el suport a la independència per a fer l'estat? O la República està proclamada i ara cal defensar-la?

—Això no és un objectiu, és una necessitat.

—Eixamplar el suport?

—Sí. És una necessitat eixamplar el suport amb l'objectiu d'arribar a constituir un estat independent, que és quelcom que va més enllà de proclamar-lo. Això darrer, efectivament, ja s'ha fet.

—La proclamació ja és bona, aleshores?

—La proclamació és vàlida, però no ha tingut el resultat que la faria efectiva. I això és allò que cal fer en el futur. I per a fer això cal determinació i més força, que són lliçons que ja hem après.

—Aleshores, amb quin programa s'ha d'anar a les eleccions del 21 de desembre?

—L'objectiu prioritari que han de tenir les formacions que donen suport a la independència és aconseguir el màxim de vots. Als electors ens demanaran que triem entre elles. Per tant, cadascú ha d'activar els seus criteris per triar entre

les candidatures. Però, ara mateix, la necessitat que tenim és reforçar el suport per tenir-ne més que en les eleccions passades. D'aquesta manera hem d'acumular més força i més legitimitat. Després, segons els resultats obtinguts, s'hauran de dissenyar camins i polítiques. En relació amb l'estatut constitucional de Catalunya i en relació amb l'acció de govern.

—Si es consolida la majoria absoluta independentista, s'han de desplegar la llei de transitorietat, els decrets que hi havia preparats i les lleis per a consolidar l'estat independent?

—Espero que hàgim après que una majoria democràtica no és suficient per a imposar un estat. Per fer-ho, necessites controlar el territori sobre el qual imposar les lleis, si cal amb l'ús de la força, i, en qualsevol cas, evitar que ningú més no usi la força en aquest territori. L'única manera de reduir el requisit del control del territori per mitjà de la força és augmentar la majoria democràtica, i, per tant, augmentar l'adhesió interna. Són vasos comunicants. Si la teua força física o institucional és limitada, necessites majories més àmplies. I això que explico és una descripció i un aprenentatge d'aquesta última legislatura, que jo crec que ha estat molt útil en uns quants sentits. Un d'aquests és que s'han après algunes lliçons.

—El 50% +1 no és suficient, si no estàs disposat a utilitzar la força?

—Controlar el territori i imposar lleis no és una qüestió de 50% +1. Això et dona la legitimitat per a intentar de fer-ho. Però per ser efectiu necessites utilitzar la força, si fa falta, i, sobretot, estar en condicions d'evitar que un altre la pugui utilitzar en el teu territori. És molt important que entenguem això, que un estat és un entramat d'institucions que imposa lleis sobre unes persones en un territori fent ús de la força, si és necessari, i evitant que un altre la pugui usar. Això és un fet. I és diferent tenir una majoria específica obtinguda per un referèndum o per unes eleccions en un moment determinat. Sense una majoria

No havíem discutit prou fins a quin punt la democràcia era necessària però no suficient

Fa temps que estic convençut que la meva contribució pot ser més potent fora del parlament que no pas dins. ALBERT SALAMÉ

no es pot fer. Com més important és la majoria, més capacitat tens de fer-ho i menys necessitat d'usar la força.

—Cal esperar el resultat del 21-D, però si no estem disposats a utilitzar la força institucional, haurem de pensar que estem molt lluny de poder consolidar la independència?

—Si estem lluny o a prop ho aniran determinant les adhesions que tinguin aquest projecte.

—Veient el suport obtingut en les votacions recents, no hi ha un marge de suport que permeti d'impedir que l'estat espanyol continuï usant la força per imposar les seves lleis... No hi ha un percentatge del 70% de vot favorable.

—Efectivament. I això és un inconvenient perquè, quan constitueixes un estat, la primera cosa que has d'aconseguir no és el reconeixement extern sinó l'adhesió interna. I l'adhesió d'una part important de la comunitat que no necessàriament ha d'haver donat suport a la constitució de l'estat. Perquè una cosa és donar-hi suport i l'altra és ad-

herir-s'hi o no qüestionar-la. I en aquest sentit és probable que encara hàgim d'avançar. No s'ha avançat prou, no tan sols en el suport intern que necessitem per a crear l'estat sinó en la reducció del rebuig dels qui hi estaven en contra.

—Hem tingut un excés de confiança en la força de la democràcia entesa com la força del vot?

—Diria que no. No hem pecat de confiança en la democràcia. Però crec que no havíem discutit prou fins a quin punt la democràcia era necessària però no suficient. I potser en algun moment hem pensat que amb la majoria del vot n'hi havia prou. Però és clar i ben evident que la majoria democràtica és necessària però no suficient. Ep! En el nostre context. Som en un estat espanyol construït a la francesa. No és un estat com el britànic o el canadenc, amb orígens ben diferents i amb conceptes de nacionalisme i d'estructuració de la sobirania molt diferents. Penso que havíem oblidat que en un estat com l'espanyol, allò que en altres llocs podria ser suficient, aquí era necessari

però insuficient. Probablement perquè no ho vam discutir prou.

—Ens fa por parlar de la força, de la violència, del control...?

—Sí.

—Per què?

—Perquè sempre hem estat molt distants com a comunitat d'allò que és l'estat. I per aquest motiu, hem dedicat molt de temps a parlar de les estructures d'estat i no hem parlat de les estructures mentals d'estat. I ens ha sobrat debat i reflexió sobre les estructures físiques —que és una cosa molt francesa— i ens ha mancat, potser amb lògica, la noció d'allò que és un estat. Un estat no és una administració específica. No és una organització. És l'entramat institucional amb el control d'un territori desitjat per una majoria democràtica.

—Ciutadans, polítics i governants hem estat ingenus?

—Dir que hem estat ingenus seria una mica complaent. Jo crec que ens ha mancat un debat a fons sobre les decisions

Hem dedicat molt de temps a parlar de les estructures d'estat i no hem parlat de les estructures mentals d'estat

que s'havien de prendre en cada moment. Quan no tens un debat, no fas una cosa que s'ha de fer en política pública, que és analitzar els pros i els contres de cada opció. I ha mancat debat. Aquesta és la meva percepció. Això ens ha portat a una cosa que podem qualificar d'ingenuïtat. Però jo crec que, més que ingenuïtat, ha estat manca de comprensió.

—Aquesta manca de debat, la vau denunciar quan va irrompre la idea del referèndum, que no era al programa de Junts pel Sí...

—Jo no he denunciat gaire res. Vaig constatar que no es feia un debat seriós

quan es va incorporar el referèndum al full de ruta. Em va sorprendre que no es parlés d'alguns aspectes.

—Continueu pensant que la via del referèndum era un camí més complicat?

—La via del referèndum tenia un avantatge perquè tècnicament era una manera més bona de comptar favorables i contraris a la independència. Era més precisa i un exercici més net del dret d'autodeterminació. En això gairebé tots hi coincidíem. Però tenia uns quants desavantatges. Alguns es van poder superar. Però requeria la participació d'una gent que no compartia aquest projecte en una convocatòria feta per uns canals que els semblarien il·legítims. Era una qüestió de saber quin seria el nivell de participació el dia del referèndum. I, en segon lloc, si el resultat era favorable a la independència, caldria aplicar-lo. Crec que no es va reflexionar prou sobre això. No es va parlar sobre allò que implicaria prendre una decisió com aquesta.

—Un cop fet, el referèndum no ha ajudat també a tastar la naturalesa de l'estat espanyol?

—Segur que sí. Jo crec que el va desemmascarar en grau, no tant en fet. Ja sabíem que l'estat espanyol no concebia com a democràtic el fet que els catalans expressessin la seva opinió sobre el seu futur polític. El referèndum va ser una demostració de l'existència de la nació. I això va ser espectacular i, en certa manera, agradable. En la teoria, es diu que una nació és un conjunt de gent que s'ho creu i que està disposada a fer esforços per a demostrar-ho. El dia primer d'octubre es va demostrar que centenars de milers de catalans, amb noms, cognoms i cara estaven disposats a fer esforços perquè eren una nació. Això va més enllà del fet que participés un 43% de gent del conjunt del país o un 50% en els llocs on no hi va haver violència. Aquest valor romandrà i tindrà conseqüències positives a llarg termini. I és una conseqüència molt positiva del referèndum. Ens cal una mica de perspectiva per a veure algunes coses. Per exemple, no cal dir que avui estem molt

Un estat és un entramat d'institucions que imposa lleis sobre unes persones en un territori fent ús de la força si és necessari i, en qualsevol cas, evitant que un altre la pugui usar. ALBERT SALAMÉ

millor que fa vuit anys. Avui, amb el 155 aplicat, estem millor que fa vuit anys. Vull que quedi clar aquest valor del referèndum perquè, més enllà d'allò que en pensàvem cadascú i de la manera com s'hi va arribar, el valor d'allò que va passar aquell dia no l'hem de subestimar i l'actuació de l'estat espanyol no l'hem d'oblidar.

—Han passat coses després del referèndum que no sé si teníem prou assumides. Per exemple, que empresonessin els líders socials independentistes i la meitat dels membres del govern, que el president hagués de cercar protecció en la justícia belga, que els mestres d'escola haguessin d'anar a declarar, que perseguissin tanta gent...

—No ha estat cap sorpresa, l'actuació de l'estat espanyol. Jo no l'esperava com una conseqüència del referèndum, sinó en el moment de la declaració d'independència. Era inconcebible la imatge dels policies retirant les urnes a cop de porra. Però no m'ha sorprès que un estat com l'espanyol es defensés violentament. Ells tenen la impressió que es defensen d'un atac nostre. Però

sí que m'ha sorprès el grau de tortura de la separació de poders i l'obsenitat que ha arribat a tenir l'ús de la fiscalia, de la justícia... I també m'ha sorprès l'espai que li ha deixat la Unió Europea per a fer-ho. No em pensava que la UE hagués de redimir res. Ja fa molt que no ho penso. Però sí que creia que no deixaria tant d'espai per a la repressió i la vulneració de la seva legislació. Veurem com van les dinàmiques judicials ara que hi ha més justícies europees implicades. Però m'ha sorprès la permissivitat de la Unió Europea. Sobretot tenint en compte que hi ha més països, com ara Polònia i Hongria, que també tenen problemes importants de relació entre el govern i els ciutadans i la Unió Europea ha estat més contundent. En conclusió, ens pot haver sorprès la dimensió de la reacció, però no ens n'hauria d'haver sorprès la naturalesa. Molt poca gent pensava que l'estat espanyol acceptaria gentilment una declaració d'independència amb un exercici efectiu posterior.

—I aquella teoria que el referèndum, la declaració i una mobilització permanent

El referèndum va ser una demostració de l'existència de la nació

Ens pot haver sorprès la dimensió de la reacció, però no ens n'hauria d'haver sorprès la naturalesa

El referèndum requeria la participació d'una gent que no compartia aquest projecte en una convocatòria feta per uns canals que els semblarien il·legítims. A.S.

portarien a una inestabilitat que obligaria el govern espanyol, sota l'atenta mirada de Merkel, a seure en una taula de negociació, on queda?

—De moment, no ha passat. Però no ha passat perquè no s'ha optat per aquest camí per un cert paternalisme. S'hauria pogut deixar que els ciutadans decidissin com reaccionarien a allò que decidís de fer l'estat espanyol. Però l'esquema que es va imposar no va ser aquest. Hom pot imposar un estat, però, tot i que la via per a evitar que un altre pugui actuar com a estat era viable, no era una via afirmativa i prou per a fer valer un resultat democràtic. Hauria calgut resistir la imposició del 155 per part de l'estat espanyol. I hem de pensar si aquest esquema era operatiu políticament.

—Penseu que no ho era?

—Penso que era la conseqüència lògica una vegada s'havia optat per la via del referèndum. Perquè calia estar disposat a defensar-ne el resultat. Per exemple, crec que va ser un encert fer la declaració d'independència. Perquè té uns precedents. No és una decisió que es pren de l'aire. És una qüestió que no té a veure amb les conviccions sinó amb la responsabilitat. En primer lloc, perquè s'arrela la noció que la gent amb responsabilitats polítiques ha fet allò que li havien manat de fer. Això és un capital que farà molt més difícil en el futur i molt més sancionable la conducta normalitzada dels polítics de fer el contrari d'allò que havien promès. Una vegada la gent veu que es fa allò que volia augmenta molt l'exigència democràtica. I això és una cosa bona.

—La proclamació era important també en termes estratègics o tàctics?

—La repressió venia. Però la repressió s'exerceix amb més força quan se sap que l'altre no reaccionarà. Per a mi, aquest hauria estat l'escenari d'unes eleccions convocades pel govern de Catalunya. Hauria estat un desistiment del sector independentista i una repressió sense aturador perquè no hi havia incertesa sobre la reacció. En canvi, la declaració va causar incertesa a l'estat espanyol

L'exceptualitat d'aquestes eleccions encara és més gran que la de les anteriors. I també és cert que la dinàmica d'una campanya, quan les ofertes electorals són separades, tendeix a posar l'èmfasi en la diferenciació. A.S.

sobre el grau de reacció a la repressió. I crec que aquest és un dels elements que va fer que el govern espanyol optés per convocar eleccions tan ràpidament. Hi ha qui parla de la pressió d'Europa. No ho sé, si n'hi va haver. Però la incertesa sobre la reacció a la repressió n'és un factor moderador. La repressió venia segur i venia igualment, encara que s'haguessin convocat les eleccions. I la prova d'això és que el govern espanyol no es va comprometre mai a no aplicar el 155 si el govern les convocava.

—Compartiu l'opció que les institucions no resistissin i l'actuació del govern posterior?

—L'entenc. Crec que és inconseqüent. I crec que està guiada per un cert paternalisme. Si la ciutadania de Catalunya, en general, i la part sobiranista, en particular, ha demostrat alguna cosa, és que és una població major d'edat que pren les seves decisions sobre la participació en la

vida política activa. I la política activa no és només a les institucions sinó també al carrer. I penso que hi va haver un grau de paternalisme en la decisió de protegir la gent de no se sap ben bé què.

—Hi havia una amenaça de violència més forta encara...

—Ho he vist una mica paternalista. Però insisteixo: ho entenc. Però, amb el grau d'informació tan baixet que es va donar a la població sobre aquesta amenaça, em sembla inconseqüent i paternalista.

—L'anada a Brussel·les de Puigdemont i alguns membres del govern deu haver ajudat a internacionalitzar més el conflicte.

—Per a mi, la cosa més positiva va ser haver arribat fins al final amb la declaració. La pitjor cosa que s'hauria pogut fer hauria estat deixar el terreny cremat per a l'entrada de la repressió sense reacció possible. Més enllà de la inconseqüència i

el paternalisme, em sembla que, efectivament, hi ha una manera d'internacionalitzar la qüestió molt evident. Si la comunitat internacional no ve, hi anem nosaltres. Pot ser que passin coses que no sapiguem cap de nosaltres. Tots tenim el dret de ser una mica escèptics amb les coses que no veiem. Suposo que la confraria de Sant Tomàs ha guanyat adeptes darrerament. Però és cert que la perspectiva del fòrum internacional que té ara obert el president de la Generalitat, atès com es van desenvolupant les coses, ajuda força.

—Per què no van junts els partits a les eleccions?

—Això ho han de dir ells. No em pertoca a mi.

—No us pertoca o no ho sabeu?

—No em pertoca i tampoc no ho sé.

—No us crec.

—[Riu] Jo he sentit dir que hi ha una mena d'impressió majoritària entre els partits que si es presenten en llistes separades es maximitzaran els vots favorables a la independència. Entenc que ho han fet per això. Almenys així és com ho expliquen. Jo crec que discutir si cal presentar-se en llistes separades o en llistes menys separades (mai no hi ha hagut una llista única) és una pèrdua de temps a hores d'ara. Amb tot, la meua opinió i la de tots els estudis demoscòpics sobre l'experiència de Junts pel Sí és que per la via de la mobilització extraordinària el resultat va ser positiu. El nivell de participació i els resultats van sorprendre i van superar les expectatives que tenia el mateix sobiranisme. La mobilització extraordinària de la fórmula de Junts pel Sí va permetre de compensar l'increment de mobilització dels partits del no. Ja no podem saber si això hauria tornat a passar en aquestes eleccions. No s'ha provat. Segons el meu punt de vista, l'excèpcionalitat d'aquestes eleccions encara és més gran que la de les anteriors. I també és cert que la dinàmica d'una campanya, quan les ofertes electorals són separades, tendeix a posar l'èmfasi en la diferenciació. Si no, per què t'hi

presentes per separat? És un risc que ja valorarem d'ací a uns dies. També és cert que alguns teníem més fàcil de tornar a estar en la disposició d'anar a la llista si es feia una candidatura transversal. Lluís Llach ja ho ha dit i jo ho dic ara.

—L'experiència al parlament ha durat dos anys...

—Clavats! Segons com ho vulguis comptar, des del 26 d'octubre del 2015 al 27 d'octubre del 2017. De la constitució del parlament a la dissolució imposada.

—El balanç personal és positiu?

—Sí. L'experiència de diputat, per a mi, no era nova. Ja havia estat al congrés espanyol. Però aquest període ha estat molt apassionant. Podies ser útil fos quin fos el teu paper. I això val tant per als grups de Junts pel Sí i la CUP com per als grups contraris a la independència. Realment ha estat una legislatura políticament intensa en què els diputats han tastat el valor de la sobirania. A més, cal recordar que en la vida hi ha molt poques coses que siguin obligatòries. Molt poques. I ser membre d'un parlament és voluntari. I amb les coses que són voluntàries no ho has de passar malament. Si ho passes malament, les has de deixar. Ha estat molt intens. He treballat amb gent magnífica, gent amb qui potser no hauria coincidit en aquesta vida si no hagués estat per aquest projecte compartit. I com totes les experiències intenses, aquesta ha de tenir el seu final.

—Germà Bel continuarà fent-nos arribar les seves cabòries?

—Sí. L'activitat parlamentària fa molt difícil de fer un pensament disruptiu efectiu. És a dir, pots fer un pensament disruptiu, encara que sigui complicat, però és molt difícil que sigui efectiu, perquè les estructures institucionals estan molt encarrarades. Si observem com es constitueixen els parlaments al món anglosaxó (Estats Units i Gran Bretanya) o, fins i tot, a França, veurem que hi ha estructures molt més flexibles perquè no hi ha un component d'organització rígida tan fort. I allà es pot ser disruptiu

Resistir el 155 era la conseqüència lògica una vegada s'havia optat per la via del referèndum

La decisió de les institucions de no resistir és inconseqüent i paternalista

en la pràctica. Però jo crec que va molt bé i les societats funcionen millor quan hi ha cabòries. Recordo que una cabòria és un pensament o una reflexió sense fonament. Però, a vegades, el pas del temps demostra que sí que tenien fonament. Però en el moment que es proposen van contrari. A mi m'agrada la idea que no hi ha res sagrat en la política pública i tot és qüestionable. Et pots equivocar fàcilment quan qüestionas alguna cosa, però, si ho fas, les decisions que es prenen són més productives i útils. I d'això es tracta. La vida política pública s'ha de mesurar en resultats i no en intencions. La resposta és que sí, que penso contribuir molt a fer aquest paper perquè m'apassiona. ■

Exposicions 'Total records', portades de vinils

Música Concert Folk per la Llibertat

Exposicions Kitsch feminista al MuVIM

VilaWeb { Paper > 25-26/11/2017

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

Aquest cap de setmana Barcelona dona el tret de sortida a la campanya de Nadal amb l'encesa de l'enllumenat i les inauguracions dels pessebres públics

BARCELONA FA OLOR DE SURO I MOLSA: OBRE LA FIRA DE SANTA LLÚCIA

Els tions són una peça fonamental del Nadal. AJUNTAMENT DE BARCELONA

BARCELONA FA OLOR DE SURO I MOLSA: OBRE LA FIRA DE SANTA LLÚCIA

Fires Aquest cap de setmana Barcelona dona el tret de sortida a la campanya de Nadal amb l'encesa de l'enllumenat i les inauguracions dels pessebres públics

REDACCIÓ

A Barcelona hi ha un senyal inequívoc que s'acosta Nadal: l'obertura de la Fira de Santa Llúcia. Aquest mercat nadalenc tradicional, que es fa des del 1786 davant la catedral, obre les portes aquest cap de setmana i es podrà visitar fins al dia 23 de desembre. Hi haurà gairebé tres-centes parades i tota mena de productes típics de Nadal: elements per a fer el pessebre, arbres de Nadal, guarniments per a la llar...

Enguany, a la fira, hi haurà 287 parades, que s'aplegaran de cap a cap de l'avinguda de la Catedral distribuïdes en quatre sectors principals: pessebres i figures, secció de verd i vegetació, artesania i un sector musical amb diversos instruments de la tradició nadalenca. Però Santa Llúcia no és l'única fira de Nadal que es fa a Barcelona: aquest cap de setmana també s'obre la seva germana petita, la Fira de Nadal de la Sagrada

A la Fira de Santa Llúcia, hom pot gaudir d'espectacles i activitats relacionats amb els costums de Nadal

A la fira s'hi poden trobar tota mena d'ornaments nadalencs. AJUNTAMENT DE BARCELONA

El caganer, l'emblema del pessebre català, serà una vegada més el protagonista, i el descobrirem en forma de personatges nous. A.B.

Família. Tot i que l'una és més famosa que l'altra –la de la Sagrada Família es va començar a fer els anys seixanta perquè la de Santa Llúcia ja no donava l'abast–, els productes que es venen a ambdues són molt similars.

A més, a la Fira de Santa Llúcia, hom pot gaudir d'espectacles i activitats relacionats amb els costums de Nadal, com ara les sortides de la Carassa, una carota que es passeja entre les parades escopint caramels per a la mainada. Enguany farà sis sortides, sempre a migdia: els dies 2, 3, 9, 10, 16 i 17 de desembre. Del 25 de novembre al 17 de desembre també s'instal·larà un tió gegant en un lateral de la fira i el dissabte dia 16 de desembre es farà la Diada de les Tradicions i els Costums Nadalencs a Catalunya.

A més de les fires, aquest cap de setmana també s'inaugura la campanya de Nadal a Barcelona. Això vol dir

que s'encendrà l'enllumenat nadalenc i s'inauguraran els pessebres públics. Per exemple, hi ha el de la plaça de Sant Jaume, que cada any té una estètica més transgressora, i un altre al pati del Museu Frederic Marès que s'estrena enguany. Com a contrapartida, aquest pessebre tindrà una estètica clàssica perquè ha estat elaborat per l'Associació de Pessebristes de Barcelona, una entitat que té més de cent cinquanta anys de tradició. **U**

Pau Riba és un dels artistes que actuaran al concert
Folk per la Llibertat. ACN

EL CONCERT **FOLK PER LA LLIBERTAT** APLEGA MÉS DE QUARANTA MÚSICS DE TOT EL PAÍS AMB UN **MATEIX CLAM**

Música Pep Gimeno 'Botifarra', Miquel Gil, Francesc Ribera 'Titot', Quico el Célio i el Noi, Pau Riba, Carles Belda... Són alguns dels músics que participen en el concert solidari

REDACCIÓ

El món de la música d'arrel, com molts altres sectors de la societat, està indignat: hi ha mig govern a la presó i l'altra meitat a l'exili a Brussel·les, i els líders de dues entitats cíviques també estan empresonats. Per això, han decidit de mobilitzar-se fent allò que saben fer millor: cantar. Amb aquesta idea ha nascut el concert Folk per la Llibertat, que es farà avui al vespre a les 21.00 al Centre Artesà Tradicionari de Gràcia.

La venda d'entrades per al concert funcionarà segons el sistema de taquilla inversa i la recaptació es destinarà a la caixa de solidaritat promoguda per l'Assemblea Nacional de Catalunya i

Òmnium Cultural. Hi participaran més de quaranta músics de folk d'estils i procedències molt diversos. De fet, hi seran gairebé tots: els més veterans, els consagrats, les joves promeses, els més tradicionals, els innovadors, els del nord, els del sud i els de l'est.

El concert començarà amb les actuacions de la cantant mallorquina Joana Gomila, Miquel Gil i Pep Gimeno 'Botifarra' i continuarà amb un bon reguitzell d'intervencions més: els mestres de la jota ebrenc Quico el Célio i el Noi, Joan Garriga, Carles Belda, Francesc Ribera 'Titot', l'incombustible Pau Riba, Jordi Fàbregas, Jaume Arnella, Ramon Mament... I tots estaran acompanyats per una formació musical de suport dirigida per Marcel Casellas.

'Sospir maragda', de l'artista Cari Roig. E.P.

UNA HEROÏNA KITSCH I FEMINISTA S'INSTAL·LA AL MUVIM PER ANIMAR A LLUITAR CONTRA LA VIOLENCIA DE GÈNERE

Exposicions 'Sospir maragda' és obra de l'artista Cari Roig

REDACCIÓ

Una guerrera inspirada en un personatge indi amb un toc kitsch i feminista obra de l'artista valenciana Cari Roig ocupa el gran vitrall del vestíbul del Museu Valencià de la Il·lustració i de la Modernitat. Es tracta de la peça titulada 'Sospir maragda'. L'art de veure bé, que el museu inaugura en el context del Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència contra la Dona.

'Sospir maragda' és una síntesi de la

trajectòria de Cari Roig, des dels seus començaments com a membre del col·lectiu artístic Equipo Límite fins al seu actual treball a l'Associació Arcoíris Rie, en què treballa amb dones preses. L'obra manté viva l'essència del pop postmodern, irònic i radicalment compromès amb la lluita feminista d'Equipo Límite.

El gran mural reivindica la força de les dones davant l'adversitat i les crida a convertir-se en 'prias' –nom pres l'heroïna protagonista d'un còmic indi–, lliurades a la lluita contra la violència de gènere i la desigualtat. De la seva simbologia kitch destaca la referència a

la guerrera, que, amb destrat en mà, feixos de llum i verd esperança es prepara per protegir les dones de la violència, i també la copa uterina arrelada a la terra o el gran disc-ull central que ho veu tot.

A més, l'exposició es complementa amb un audiovisual que mostra uns autotrats que han fet algunes internes del mòdul de dones de la presó de Picassent. Es diu 'Guerreres en temps de pau' i és el resultat dels tallers de pintura que Cari Roig imparteix en aquesta presó com a part d'un programa d'activisme artístic i social impulsat per l'Associació Arcoíris Rie.

Una noia visita l'exposició Colectania. ACN

'TOTAL RECORDS': UN RECORREGUT FOTOGRÀFIC PER LES PORTADES DE VINILS MÉS ICÒNIQUES DEL SEGLE XX

Exposicions Foto Colectania dedica una exposició a la fusió de fotografia i música per mitjà de 250 portades de discs

REDACCIÓ

Què seria un disc sense portada? Poca cosa més que un vinil negre intercanviable i sense nom. Aquest és el punt de partida de l'exposició *Total records*, que s'acaba d'inaugurar a Foto Colectania de Barcelona, que aplega a més de 250 portades de discs de vinil d'alguns dels músics més coneguts del segle XX. Però els autèntics protagonistes de la mostra són els fotògrafs autors de les imatges que es mostren en aquestes portades.

Darrere aquesta exposició, que ja ha viatjat per mig Europa, hi ha dos col·leccionistes musicals, Antoine de Beauré

i Serge Vincendet. Un dia es van adonar de la importància que tenien les imatges de les portades dels discs i aquesta idea, aquest pou sense fons, va convertir-se després en l'exposició que ara arriba a Barcelona. La mostra tan sols aplega fotografies que es van fer expressament per a il·lustrar els discs, i hi ha tot de rareses i troballes sorprenents.

S'hi pot veure una portada molt barroca que va fer Helmut Newton va per a la banda australiana INXS o les obres de diversos fotògrafs icònics de la revista *Vanity Fair*, que van treballar per Madonna o Cindy Lauper. Els organitzadors també en destaquen les col·laboracions entre Jeff Wall i Iggy Pop, William Klein i Serge Gainsbourg o Irving Penn i Miles

Davis. Unes altres portades emblemàtiques que hi ha a l'exposició són la del 'Sgt. Peppers' i 'Abbey Road' de The Beatles o 'Sticky Fingers' dels Rolling Stones.

La mostra es divideix en diferents seccions que exploren aspectes diversos d'aquesta forma d'art única. Algunes vegades, les imatges escollides pels artistes van causar escàndols, censura i titulars als diaris. Per una altra banda, les portades dels àlbums també han estat una plataforma per a reivindicacions polítiques, ja que s'han fet servir com a instruments de propaganda. Finalment, en gèneres musicals com el jazz, les portades dels vinils han estat sovint dissenyades per millorar l'atractiu del segell discogràfic.

LA FIRA ORÍGENS OMPLÉ OLOT DE PRODUCTES DE PROXIMITAT

Fires Carme Rusalleda i Sergi Roca són dos dels cuiners que hi estan convidats

La Fira Agroalimentària de Productes de Qualitat de Catalunya Orígens a Olot pretén presentar al públic productes artesanals de proximitat i qualitat. CEDIDA

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana es fa la sisena Fira Agroalimentària de Productes de Qualitat de Catalunya Orígens a Olot. És un esdeveniment gastronòmic que reuneix productors provinents d'arreu de Catalunya amb la voluntat de pre-

sentar al públic productes artesanals de proximitat i de qualitat. Dins el recinte firal, els visitants podran degustar diferents aliments, participar en classes de cuina i comprar productes directament als productors. La fira agruparà, a més, alguns cuiners reconeguts que exemplificaran les qualitats dels productes en els tallers de l'Aula de cuina. Enguany, els cuiners

més destacats són Carme Rusalleda i Sergi Roca, xef del restaurant Aradi de Platja d'Aro.

Les principals novetats de la fira d'enguany són els productes ecològics i el primer concurs de coques de forner de Catalunya. A més, el municipi basc d'Idiazábal, famós pel seu formatge, en serà el territori convidat.

‘Tierra firme’ és el nou film de Carlos Marqués-Marcet, director de ‘10.000 km’. LASTOR MEDIA

EL DIRECTOR DE ‘10.000 KM’ DEDICA EL SEU FILM ‘TIERRA FIRME’ AL CONFLICTE DE TENIR FILLS

Tres anys després de l’exitosa *10.000 km*, el director Carlos Marqués-Marcet torna amb un nou film: *Tierra firme*. Si a *10.000 km* el director va explorar les dificultats de mantenir una relació a distància, a *Tierra firme* el conflicte se centra en la decisió de tenir fills. Aquesta estrena coincideix amb l’arribada a la gran pantalla de l’esperada *En realidad, nunca estuviste aquí* considerada la *Taxi Driver* del segle XXI, que al Festival de Cannes va aconseguir els guardons al millor guió i al millor actor, per la feina de Joaquin Phoenix. Aquest cap de setmana també s’estrena *Asesinato en el Orient Express*, dirigida per Kenneth Branagh, i dos films d’animació en català: *Paddington 2* i *El bosc de Haquivaqui*.

Anchor and Hope *Tierra firme*

Direcció: Carlos Marqués-Marcet. Intèrprets: Natalia Tena, Oona Chaplin, Geraldine Chaplin; Trevor White, Philip Arditti, David Verdaguer. Gènere: Comèdia

La Kat i l’Eva són parella i porten una vida despreocupada en un vaixell que deambula pel Regent’s Canal de Londres. L’Eva li planteja a la Kat que vol tenir un fill i que si ella no se suma al projecte hauran d’acabar la seva relació. En aquest context apareix el barceloní Roger, el millor amic de la Kat, que s’ofereix per ser el pare biològic de la criatura.

You Were Never Really Here*En realidad, nunca estuviste aquí*

Direcció: Lynne Ramsay. Intèrprets: Ekaterina Samsonov, Judith Roberts, Cristina Dohmen; Joaquin Phoenix, Alessandro Nivola, Alex Manette. Gènere: Enjòlit.

Joe és un ex-soldat de la marina i ex-agent de l'FBI que vol ser invisible a la resta de la gent. Per això, no es permet tenir ni amics ni amants i es guanya la vida rescatant víctimes del tràfic de blanques. Però un dia rep la trucada d'un polític que li comunica que la seva filla ha estat segrestada.

Murder on the Orient Express*Asesinato en el Orient Express*

Direcció: Kenneth Branagh. Intèrprets: Daisy Ridley, Michelle Pfeiffer, Lucy Boynton; Johnny Depp, Kenneth Branagh, Michael Peña. Gènere: Enjòlit.

Una nit es produeix un assassinat a bord del tren Orient Express, enmig d'una travessia. El famós detectiu Hércules Poirot haurà que descobrir al culpable abans l'assassí no torni a actuar. Però cadascun dels tretze passatgers tenien un bon motiu per matar a Samuel Ratchett. Basat en la novel·la homònima d'Agatha Christie.

Paddington 2

Direcció: Paul King. Gènere: Animació.

L'ós Paddington viu amb la família Brown i és un membre popular de la comunitat de Windsor Gardens. La seva tieta fa cent anys i tot es complica quan li ha de fer un regal.

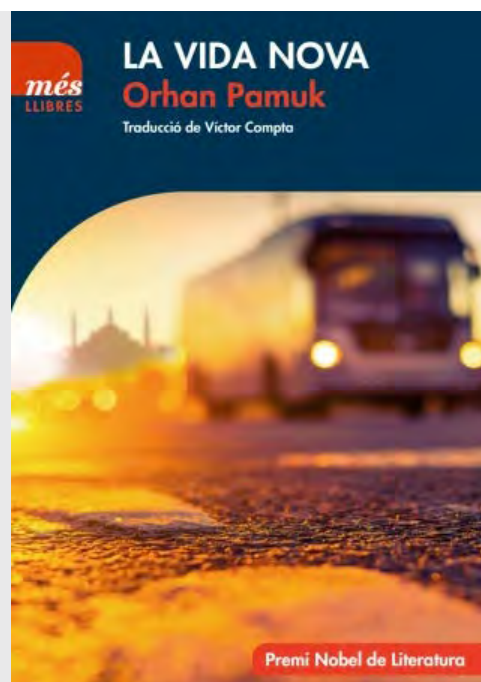

*Està construïda per
ser llegida a poc a poc,
deixant que les seves
frases tentaculars
i cristal·lines
ens arrenquin
d'aquest desconcert
existencialista*

Ricard Vela

AVANÇAMENT EDITORIAL: 'LA VIDA NOVA' D'ORHAN PAMUK

Més Llibres publica aquesta novel·la del
premi Nobel de Literatura traduïda per
Víctor Compta

'LA VIDA NOVA' D'ORHAN PAMUK

REDACCIÓ

La vida nova, una de les millors novel·les d'Orhan Pamuk, va causar una gran sensació quan es va publicar a Turquia i es va convertir immediatament en el llibre més venut de la seva història. Aquest títol va ser publicat per primera vegada en català per La Magrana, el 2003, dins la col·lecció Les ales esteses. Víctor Compta es va encarregar d'aquesta traducció, que ara recupera la nova editorial Més Llibres, vinculada a Bromera. Arribarà a les llibreries la setmana vinent. **Llegiu-ne un fragment.**

L'editor de Més Llibres, Ricard Vela, explica per què cal llegir *La vida nova*: 'Sobre la seva vocació de novel·lista, el mateix Orhan Pamuk va escriure: «Recordo perfectament el moment en què vaig voler ser escriptor. Va ser una tarda de març o d'abril, durant la primavera del 1973. Vaig agafar un

paper i un bolígraf i em vaig posar a escriure. I així va ser. Recordo haver llegit *L'estranger*, de Camus, i, tot i que no em va influir en la meua carrera, vaig pensar que m'ajudaria a ser escriptor».

Doncs, precisament *La vida nova*, que va ser la novel·la que vint-i-un anys més tard va causar una gran sensació a Turquia, es va convertir en la més venuda de la seva història i el va portar a la consagració internacional, em fa l'efecte que reflecteix el fet que l'ombra de *L'estranger* sí que va ser prou allargada per a projectar-se sobre la seva obra. Perquè el dilema i el desconcert de l'Osman a Istanbul, té les mateixes característiques i els mateixos orígens que l'Alger de Camus, i perquè està construïda per ser llegida a poc a poc, deixant que les seves frases tentaculars i cristal·lines

ens arrenquin d'aquest desconcert existencialista i ens ofereixin com a sortida el món enlluernador de l'aventura mística.'

L'argument és el següent: Fins al moment inesperat que obre aquell llibre misteriós que el trasbalsa tant, la vida de l'Osman Bey es redueix a assistir a classes d'Enginyeria i a tornar a casa amb la seva mare. Però aquella lectura i un tiroteig als carrers nevats d'Istanbul converteixen el nostre jove heroi en un viatger nocturn. Acompanyat de la Djanan, la dona de la qual està enamorat, que va deixar el llibre «per atzar» sobre la taula d'un cafè, l'Osman es passa anys intentant comprendre els seus secrets i acaba recorrent la immensitat de la Turquia profunda a la recerca del Mehmet, l'home que ella estima i l'únic que sembla que pot entendre el poder del llibre. ■

ESCABETX DE BONÍTOL

Tornem a fer escabetx, un plat clàssic

Ingredients

- Un bonítol d'un quilo
- Tres cebes grosses
- Quatre o cinc alls sencers
- Oli, sal i vinagre
- Una culleradeta pebre vermell
- Quinze grans de pebre negre
- Farigola i llorer

NEUS CUSCÓ

Netegem el bonítol i en traiem l'espina. En fem quatre lloms. Els salem, els enfarinem i els fregim amb oli d'oliva abundant. Posem el bonítol en una cassola de fang. Amb l'oli restant, sofregim els alls i la ceba, tallats a trossets petits. Després hi afegim les herbes, el pebre negre, el pebre vermell i un gotet de vinagre. Posem la mateixa quantitat d'aigua que de vinagre. Ho deixem coure durant un parell de minuts. Després ho aboquem tot a la cassola de fang on tenim el peix. Ho deixem reposar vint-i-quatre hores i ja en podrem menjar.

L'activista Míriam Hatibi posa en evidència el ministre Zoido

Vueling justifica l'expulsió de les dues passatgeres i els respon que no els tornarà els diners

Ensurt sense conseqüències al centre de Londres per un 'incident' a l'estació de metro d'Oxford

El Museu de Lleida planta cara al govern espanyol i recorre contra l'ordre de lliurament de les obres de Sixena

Premis literaris de Gandia per a Jaume Coll Mariné (poesia) i Joan Jordi Miralles (narrativa)

Un centenar de persones es manifesten a S'Agaró per la llibertat dels presos i contra el 155